

Bandaríki Suður – Afríku

Draumur eða talsýn?

Bandaríki Suður – Afríku

Draumur eða tálsýn?

Námsmaður
Fannar Hjálmarsson

Leiðbeinandi
Birgir Hermannsson

Útdráttur

Í þessari ritgerð er leitast við að skoða sögu 4ra þjóðríkja í sunnanverðri Afríku; Botswana, Namibíu, Suður – Afríku og Zimbabwe. Skoðun þessa byggi ég á völdum þáttum til samanburðar milli þessara ríkja. Í því skyni rýni ég m.a.a. í stöðu lýðræðis í löndunum, hvernig og hvort að aðskilnaðarstefna hafi verið við lýði þar að einhverju marki og hver séu áhrif hennar og enn fremur hvernig efnahagsleg uppbygging þessara ríkja hafi gengið. Að auki koða ég hver hafi verið áhrif bresku nýlendustefnunnar, þ.e.a.s. áhrif einstakra ákvarðana breskra stjórvalda í þeim málauflokki hafi verið á þessi ríki. Þegar fjallað er um Afríku á tímum nýlendustefnunnar er ekki hægt að komast hjá því að ræða hvaða áhrif Cecil John Rhodes hafði á mótun þessa heimshluta. Stöðu þessara landa í dag ber ég saman við kenningar og stefnu hans og hvort þau stæðu betur í dag sem eitt, sameinað ríki. Engar afdráttarlausar niðurstöður er hægt að draga fram um það hvort þessi ríki væru betur sett sameinuð. Hins vegar má álykta af umfjöllun þessari að tvennt skipti ríkin mestu um alla efnahagslega velferð; annars vegar stöðugleiki í stjórnarfari, sérstaklega varðandi þróun mál innanlands og hins vegar að þau nái að halda í þann auð sinn sem fólgin er í hvítum íbúum landanna og tryggi því áframhaldandi búsetu sem flestra þeirra í ríkjunum. Þessi minnihlutahópur, í krafi hás menntunarstigs og og tæknikunnáttu sinnar, er í dag einn burðarása efnahagslegrar framtíðar ríkjanna sem er um leið grundvöllur tilveru þeirra sem sjálfstæðra ríkja.

Formáli

Áhugi minn á Afríku vaknaði fyrst þegar ég sótti áfangann Vandamál heimsins (GISS) sem Juha Räikkä, gestakennara við Bifröst, hafði umsjón með og kenndi á sumarönn árið 2006. Það sem vakti helst athygli mína er hve lítið rými fréttar og annarrar fjölmíðlaumfjöllun Afríka virðist fá hér á Íslandi. Að mínu mati virðist lítill sem enginn áhugi vera fyrir málefnum Afríku n nema í þeim tilfellum,- að því er virðist, þegar einstaklingar og fyrirtæki kaupa sé r friðþægingu fyrir eigin samvisku með framlögum til hjálparstofnana á þessari heimsálfu. Áhuginn á viðskiptum og beinum samskiptum við ríki Afríku á jafnréttisgrunndvelli virðist að mínu mati vera óverulegur þrátt fyrir þá gríðarlega miklu auðlindir sem þar liggja í jörðu og þau miklu tækifæri sem felast í uppyggingu á nýjum mörkuðum. Það er því að mínu mati nauðsynlegt að efla samskipti við ríki Afríku því efnahaglegslægð þeirra virðist mér vera brátt á enda runnin. Efni og landrými eru endanleg gæði sem eru til í miklu magni í Afríku. Með fjölgun íbúa jarðar mun nauðsyn þess að efla landbúnað og svo mikilvæg námuvinnslu í Afríku aukast. Þær verðhækkanir á hráefni og matvöru sem hafa sést undanfarin ár eru að mínu mati þau viðmið sem við munum sjá í framtíðinni þegar efnahagslegar uppsveiflur eiga sér stað.

---

undirskrift námsmanns

Efnisyfirlit

Titilsíða	Error! Bookmark not defined.
Útdráttur	4
Formáli	5
Bandaríki Suður - Afríku	7
Inngangur	8
Botswana.....	13
Namibía.....	19
Suður - Afríka	24
Zimbabwe.....	31
Niðurstöður.....	39
Lokaorð	43
Heimildarskrá	44
Fylgiskjöl.....	47
Fylgiskjal nr.1.....	48
Fylgiskjal nr. 2.....	50
Fylgiskjal nr. 3.....	52

Bandaríki Suður - Afríku

Samanburðarrannsókn á sögu og þróun í fjórum ríkjum í sunnanverðri Afríku sem öll áttu það sameiginlegt að vera í breska heimsveldinu þar sem áform voru uppi um að sameina þau með einum eða öðrum hætti í eitt ríki. Þessi ríki eru: Botswana, Namibía, Suður - Afríka og Zimbabwe.

„I have my own views as to the future of South Africa, and I believe in a United States of South Africa“

- Cecil John Rhodes

Inngangur

Markmið þessarar ritgerðar er að skoða sögulega þróun fjögurra ríkja í sunnanverðri Afríku. Þau eru: Botswana, Namibíu, Suður Afríku og Zimbabwe. Auk þess að skoða ríki þessi í sögulegu samhengi reyni ég hér að greina og draga fram helstu þætti í þróun hvers og eins þessara samfélaga. Ástæða þeirrar ákvörðunnar minnar að velja þessi ríki frekar en einhver önnur ríki í álfunni er landfræðileg nálægð þeirra hvert við annað og enn fremur vegna sameiginlegrar sögu þeirra sem fyrrum breskar nýlendur.

Þegar kappblaupið um Afríku¹ stóð sem hæst árið 1983 sagði einn helsti hvatamaður nýlendustefnunnar í Afríku, heimsveldissinninn, fyrrum forsetisráðherra Höfðanýlendu og stofnandi og formaður breska Suður- Afríku Félagsins², John Cecil Rhodes: „I have my own views as to the future of South Africa, and I believe in a United States of South Africa, but as a portion of the British Empire.“³ Þessa yfirlýsingu hans mætti þýða þannig, að hann sæi það fyrir sér sem besta kost að breska nýlendan í Suður - Afríku yrði að miklu ríki sem myndi teygja sig langt til norðurs. Hugmyndir voru þá uppi um að ná hálandinu í sunnanverðri Afríku undir bresk yfirráð. Frá hálandinu gæti breska heimsveldið drottnað yfir allri sunnanverðri álfunni og langt til norðurs inn í Mið - Afríku. Breska sjálfstjórnarnýlendan Suður - Rhodesía⁴ og breska verndarríkið, Bechuanaland⁵, átti að sameina inn í Suður - Afríksa sambandið með tímanum. Smáríkin Swasíland og Lesotho, sem einnig voru undir stjórn Bretta, átti einnig að sameina inn í Suður - Afríksa sambandið en ekki mun verða fjalla um þessi ríki hér vegna þess að þau voru verndarríki með mikla sjálfstjórn í eigin málum, vegna smæðar þeirra og landfræðilegrar einangrunar. Lesotho er innilokað í Suður - Afríku á meðan Swaziland liggar á stuttum kafla að Mosambique en er að öðru leyti innilokað ríki sem þarf að reiða sig á Suður - Afríku til að eiga í samskiptum og viðskiptum við umheiminn. Ástæða þess að ég kys að fjalla hér einnig um Namibíu⁶ er sú að ríkið komst undir beina stjórn Suður- Afríku eftir fyrri heimstyrjöldina og var loks innlimað inn í Suður - Afríku nokkru eftir seinni heimstyrjöldina.

---

¹ Kappblaupið um Afríku (Scramble for Africa); tímabilið þegar evrópsku ríkin hófu mikla útþenslu á verslunarstöðum sínum og gömlum nýlendum til þess að eignast sem mest land í Afríku.

² British South African Company

³ Bls. 21. (Fuller, 1910)

⁴ Nú Zimbabwe og á undan því Rhodesía.

⁵ Nú Botswana

⁶ Namibía var upprunarlega þýsk nýlenda sem kölluð var Þýska Suðvestur - Afríka.

Tímabilið sem tekið verður til skoðunar er frá 1888 þegar Breska Suður - Afríku Félagið (BSAC⁷) samdi um námuréttindi við ættbálka höfðingja á landsvæðinu á milli Limpopo- og Zambesiánna⁸. Bretar náðu undir sig Höfðanýlendu mun fyrr og verður því einungis lítillega getið um forsögu þess þjóðríkis og annarra þeirra ríkja sem sameinuð voru sem Suður - Afríka eftir Búastríðið. Tímabilið til skoðunar mun ná til ársins 2004. Ég tel nauðsynlegt að taka inn í þessa ritgerð, -alla vega að hluta til, - nýliðna atburði í Zimbabwe þar sem þeir teljast að miklu leyti eftirmálar nýlendustefnu Bretta.

Í þessari ritgerð mun ég greina þróun þessara ríkja á fjölbreytilegan hátt til þess að fá nokkra yfirsýn á stöðu málefna þeirra og hvernig þeim hefur vegnað. Skoðað verður hvernig þróun vergrar landsframleiðslu á manni í dollurum miðað við verðgildi þeirra í dag (GDP per person in current prices) hefur verið og hvort að ákveðnir þættir eða atburðir hafi haft þar mikil áhrif í hverju ríkjanna fyrir sig, m.a. hvort íbúafjöldi evrópskættraðra íbúa þar hafi einhver áhrif á landsframleiðslu. Í þessu samhengi skoða ég hvort fjöldi þeirra miðað við hlutfall hafi áhrif og hvort að fjöldi hvítra íbúa í ríkinu sé áhrifavalldur. Ennfremur rýni ég þannig í hvert tilfelli fyrir sig, t.d. hvort og hvar áhrif nýrra hópa utanaðkomandi innflytjenda hafi verið á efnahagslíf ríkjanna. Því til viðbótar geri ég grein fyrir legu viðkomandi ríkis innan álfunnar, hverjir séu helstu nágrannar og hvaða auðlindir séu í þar í jörðu og loks hvar séu áhrif þessara þátta á íbúaþróun og efnahag viðkomandi ríkis. Einnig mun ég gera grein fyrir hvernig viðkomandi land komst undir stjórn bresku krúnunnar og þá hvernig stjórn og áhrif Bretar höfðu í því ríki.

Þegar fjallað er um Afríku og þá íbúa hennar sem eru af evrópskum uppruna, þá sérstaklega þegar kemur að málefnum Suður Afríku, - er ekki hægt að sleppa umfjöllun um aðskilnaðarstefnuna. Fjalla ég því um aðskilnaðarstefnu hvers ríkis fyrir sig, hvernig hún var útfærð og hvenær hún leið undir lok. Fólksflutningar hafa verið nokkuð tíðir í þessum hluta Afríku og umfang þeirra skoðað og m.a.a. hvort menntað fólk flytjist frekar í burtu og meginástæður þess. Að lokum mun ég fjalla um sjálfstæði þessara ríkja; n.t.t. aðdraganda, ástæður og kringumstæður er leiddu til sjálfstæðis þeirra frá Bretum.

Þegar farið er yfir íbúa- og efnahagsþróun þessara ríkja er vart undan því vikist að ræða ytri þætti orsaka og afleiðingar þeirrar þróunar. Stríð á milli evrópsku heimsveldanna var háð að hluta til í Afríku og höfðu þau áhrif á íbúaþróun á meðan átökunum stóð og svo aftur þegar átökum lauk en stórir hópar fólks í Evrópu vildu flýja álfuna í leit að nýju lífsmöguleikum. Efnahagslegur uppgangur jafnt sem kreppur hefur einnig haft áhrif á íbúaþróun. Reynt verður að skoða hvar áhrif

---

⁷ British South African Company

⁸ Meira eða minna það svæði sem núna heitir Zimbabwe.

utanaðkomandi atburða hafi verið á vöxt vergrar landsframleiðslu og auk þess áhrif þeirra á fólksslutninga til Afríku frá Evrópu.

Dæmi um slíka áhrifaþætti eru t.a.m. kappphaupið um Afríku. Miklir fólksslutningar hófust til Suður - Afríku eftir að demantar fundust í Keimberley⁹. Það var á þeim tíma sem Evrópuþjóðirnar lögðu allt kapp á að tryggja sér yfiráð landsvæða í Afríku í stað þess að vera nær eingöngu með verslunarstöðvar og einstaka nýlendur. Seinna Búastríðið sem geisaði frá 11. október 1899 til 31. maí 1902 hafði mikil áhrif í sunnanverðri Afríku. Fyrri heimstyrjöldin sem varði frá 1914 til 1918 hafði mjög mikil áhrif á Suður - Afríku þar sem þessi hluti álfunnar tók yfir þýsku Suðvestur - Afríku í lok stríðsins og var það svæði hluti Suður - Afríku til 1990. Heimskreppan skall á 1929 og stóð fram undir byrjun seinni heimstyrjaldarinnar og síðar tók við uppgangstími eftirstríðsárranna.

Víetnamstríðið og barátta Vesturlanda gegn framgangi kommúnista varð að vopni sem rök stjórnvölda í Rhodesíu til þess að réttlæta stöðu sína og völd. Aðrir þættir höfðu einnig mikil áhrif á þróun mála, s.s. olíukreppan á áttunda áratugnum, viðskiptabönn sem sett voru á í sitt hvoru lagi á Rhodesíu og síðar Suður- Afríku og síðast en ekki síst hvernig sú deila sem þessi ríki áttu við umheiminn leystist. Annar áhrifaþáttur í greiningu þessari og skoðun er sá hvort utanaðkomandi hjálparstofnanir, í flestum tilfellum frá Vesturlöndum, hafi haft áhrif á fólksfjölgun í þessum ríkjum.

Tekið skal fram að upplýsingar um verga þjóðarframleiðslu er af mjög skornum skammti. Notast verður við upplýsingar sem miðast við (alþjóðlegan I\$)dollar á núvirði til þess að gögnin séu samanburðarhæf.

Í niðurstöðum mun ég bera ríki þessi saman, m.a.a. hvernig þeim hafi vegnað eftir að hafa hlotið sjálfstæði frá Bretum. Hver sé munurinn á þeim, á hvaða sviðum og á hvern máta þau gætu lært af mistök hvers annars. Einnig mun ég velta upp þeirri spurningu hvort að þessi ríki væru betur sett sameinuð heldur en sem sjálfstæð þjóðríki þessa svæðis álfunnar.

Landamæri þriggja þeirra ríkja sem um er rætt í þessari ritgerð, eru á einum stað mjög sérstæð eins og sést á eftirfarandi mynd.

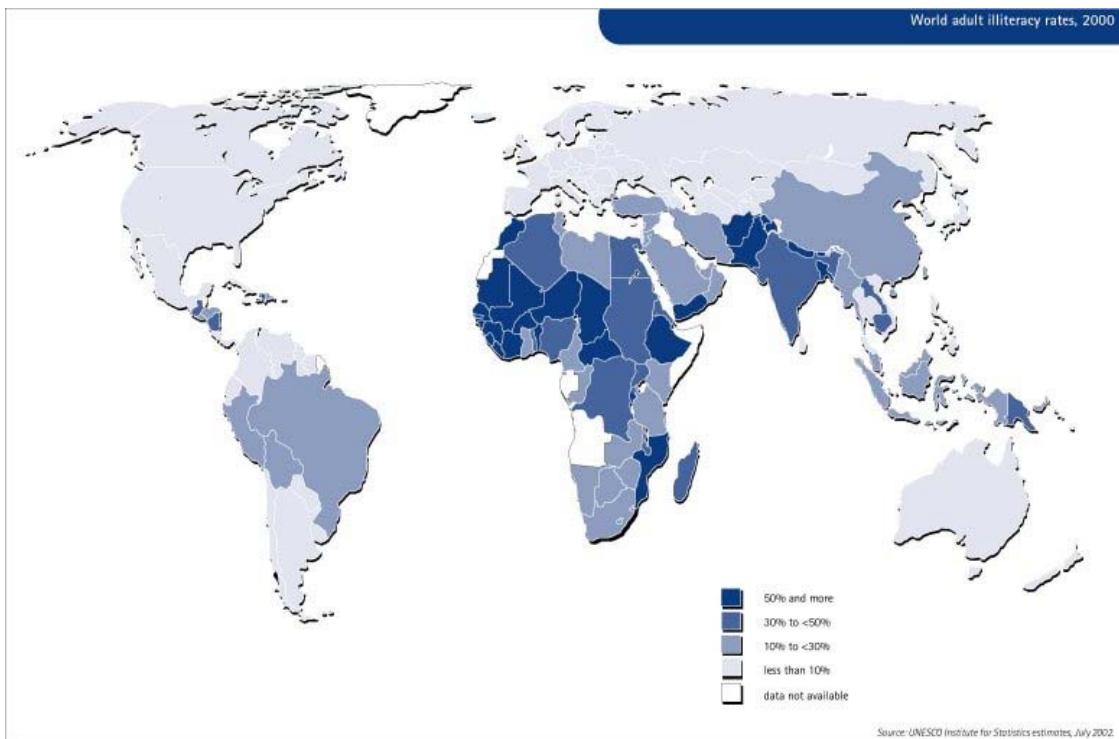
---

⁹ Bls. 67, (Chamberlain, 1999)

Mynd 1

Hvítu línumnar sína hvernig landamæri ríkjanna liggja á þessum stað við Zambezána¹⁰. Efst á myndinni er Zambía. Til vinstri er Namibía. Í miðju er Botswana og til hægri er Zimbabwe. Landamæri Botswana að Zambíu skera á tengingu milli Zimbabwe og Namibíu. Mikilvægt er að hafa í huga að án þessarar tengingar frá Botswana yfir til Zambíu hefði Suður-Afríka, sem þá réði Namibíu og Rhodesíu (nú Zimbabwe), getað lokað Botswana algjörlega frá umheiminum.

Mynd 2

Á myndinni hér að ofan er tilgreind lestrar- og skriftarkunnátta í heiminum, samkvæmt tölum frá UNESCO.¹¹ Í Afríku, sunnan Sahara, er læsi langsamlega mest í gömlu nýlendum Bretta í sunnan og austanverðri Afríku. Læsi í Botswana, Namibíu, Suður – Afríku og Zimbabwe er mjög hátt miðað við ríki norðar í álfunni. Til samanburðar þá er almenn lestrar- og skriftarkunnátta meðal fullorðinna í

¹⁰ (Google, 2009)

¹¹ (UNESCO, 2000)

Nígeríu um 68%¹², 67,4% í Angóla¹³, 47,8% í Mosambíque¹⁴ og 69,4% í Tanzaníu¹⁵ svo nokkur ríki séu nefnd til sögunnar.

---

¹² (CIA, 2010)

¹³ (CIA, 2010)

¹⁴ (CIA, 2010)

¹⁵ (CIA, 2010)

Botswana

Botswana er landlukt ríki í miðri sunnanverðri Afríku sem á landmæri að fjórum ríkjum; til suðurs að Suður Afríku, til vesturs og norðurs að Namibíu¹⁶ og Zambíu¹⁷. Til austurs liggja landamærin að Zimbabwe. Helsta auðlindin er ríkulegar demantanámur sem standa fyrir um einn þriðja af allri landsframleiðslu ríkisins og skapar 70 til 80% af öllum gjaldeyristekjum ríkisins. Fyrsta demantanáman í Botswana var Orapa sem var opnuð árið 1971. Árið 1988 var demantaframleiðslan 15,2 milljón karöt á ári¹⁸ og skóp um 85% af útflutningstekjum Botswana sem þá voru um 1.095 milljónir Bandaríkjadalra. Aðrir efnahagsþættir eru fjármálaþjónusta, ferðamannaiðnaður og landbúnaður, þá sérstaklega útflutningur á kjöti. Botswana selur mest af allri kjötframleiðslu sinni til ríkja Evrópusambandsins (áður EEC) sem borgar fjórfalt heimsverð fyrir kjötið vegna gæða þess¹⁹. Botswana flytur út til ríkja Evrópu-sambandsins „19,000 metric ton EEC quota.“²⁰ Auk demanta eru margir aðrir málmar og efni grafin úr jörðu í Botswana. Þar ber helst að nefna kopar, kol, nikkel, salt, natríum karbónat, kalíum karbónat, járn og silfur.

Samkvæmt tölum UNICEF þá er læsi í Botswana 93% á meðal drengja á aldrinum 15 til 24 ára en 95% meðal stúlkna á sama aldri. Almenn lestrar- og skriftarkunnátta íbúa Botswana er 83%²¹.

Botswana sem hét áður Bechuanaland²², komst formlega undir stjórn Bretlands 3. september 1885 eftir miklar deilur milli innfæddra annars vegar og svo Búa frá Tranzilvaal og fríríkinu Oraníu hins vegar. Inndæddir fóru þess á leit við Bretta að þeir kæmu þeim til aðstoðar og héldu verndarhendi yfir þeim. Bechuanaland var hluti af breska heimsveldinu sem verndarríki (protectorate). Bechuanalandi var skipt í tvö svæði, Breska Bechuanaland sem var fært undir Höfðanýlendu og enn fremur Bechuanaland Protectorate (BP). Hluti af Bechuanalandi, allt svæðið sunnan við Molopoána, sem hafði verið gert að breskri nýlendu²³, var fært undir Höfðanýlendu. Ein af höfuðástæðum þess að Bretar voru tilbúnir að hlutast til um málefni frumbyggja í Bechuanalandi og þá gegn Búum var ótti Bretta um að þjóðverðjar myndu þenja út nýlendu sína í þýsk-Suðvestur - Afríku og ná að tengja hana

¹⁶ Norðurhluti Namibíu er örþunn ræma landsvæðis sem nefnist Caprivi Strip. Þjóðverjar sömdu við Bretta um að fá þetta landsvæði svo að þeir hefðu aðgang að Zambesiánni.

¹⁷ Landamæri Botswana og Zambíu liggja saman á örþunnum bletti út í Zambezí ánni.

¹⁸ Bls. 357, (Ayittey, 2005)

¹⁹ Bls. 357, (Ayittey, 2005)

²⁰ Bls. 357, (Ayittey, 2005)

²¹ (UNICEF, 2004)

²² Bls 41, (Akers, 1973)

²³ Breska Bechuanaland.

landleiðina við ríki Búa²⁴. Slíkt hugnaðist Bretum mjög illa og því var tilurð verndarríkis yfir ættbálkum Tswana mjög ákjósanleg lausn. Einnig lá þýðingarmikill vegur í gegnum Bechuanaland sem lá til Rhodesíu sem var mikið notaður af Breska Suður - Afríku Féluginu til að nema þar land. Rhodes kallaði veginn sem lá þarna í gegnum „Súesskurðinn“²⁵ en vegurinn gekk undir heitinu „Trúboðsvegurinn“ og hafði verið mikilvægur fyrir viðskipti á þessum hluta álfunnar löngu áður en trúboðar komu þangað.

Höfðingjar í Bechuanalandi stjórnuðu upphaflega ríkinu²⁶ án mikilla afskipta Bretta sem sáu aðallega um landamæragæslu og vernduðu ríkið gegn öðrum evrópskum nýlenduveldum. De facto sjálfstæði Bechuanlands lauk þegar breska ríkistjórnin létt stjórnvöld í Suður- Afríku um stjórn Bechuanlands. Bechuanaland átti að fara undir stjórn Breska Suður- Afríkufélagsins undir stjórn Cecil John Rhodes sem var skipaður í embætti „Deputy Commissioner of Bechuanaland“, sem var þá æðsta stjórnunarstaða landsins af hálfu breska heimsveldisins. Bechuanaland átti einnig að renna inn í Union of South Africa en hætt var við þau áform þegar aðskilnaðarstefnunni²⁷ var komið á í Suður- Afríku. Bechuanaland átti meira skylt við verndarsvæði svipað þeim lendum sem indíánum í Norður- Ameríku voru fengnar til búsetu heldur en formlegri nýlendu. Bretar settu til að mynda lög sem bönnuðu alla áfengissölu til Bechuanlands.

Vegna stöðu landsins sem breskrar verndarnýlendu voru sett takmörk á það hversu margir hvítir innflytjendur mættu flytjast til ríkisins og hvar þeir mættu búa. Byggð þeirra var að mestu takmörkuð við landamærin að Suður- Afríku. Bresk yfirvöld ætluðu sér aldrei að vera með Bechuanaland lengi sem verndarnýlendu undir stjórn krúnunnar. Fyrst átti Bechuanaland að fara undir stjórn Breska Suður - Afríku Félagsins en eftir 1910 þegar sameining fjögurra lenda Bretta í sunnanverðri Afríku, Höfðanýlendu, Natal, Transvaal og fríríkisins Óraníu í Suður Afríku fór fram, var ákveðið að Bechuanaland skyldi sameinast þeim. Ekki virðist sem nein bein kynþáttastefna hafi verið við lýði í Bechuanandi en óbeint hafði Suður - Afríka áhrif á innanríkisstefnu verndarnýlendunnar vegna þrýstings frá Bretum. Þetta varð ljóst þegar Bretar meinuðu Seretse Khama²⁸ að verða höfðingi en var í þess stað sendur í sex ára útlegð frá ríkinu vegna kröfu frá Suður - Afríku. Stjórnvöld þar voru andsnúinn hjónabandi hans og hvítrar konu á sama tíma og aðskilnaðarstefna var við lýði í Suður- Afríku²⁹. Að öðru leyti virðist ekki sem að nægjanlega margir hvítir íbúar hafi verið í Bechuanalandi til þess að hafa áhrif á stjórn landsins. Ekkert formlegt löggjafarvald var í Bechuanalandi því að þing var

²⁴ (Eyes on Africa, Ltd., 2010)

²⁵ bls. 70, (Chamberlain, 1999)

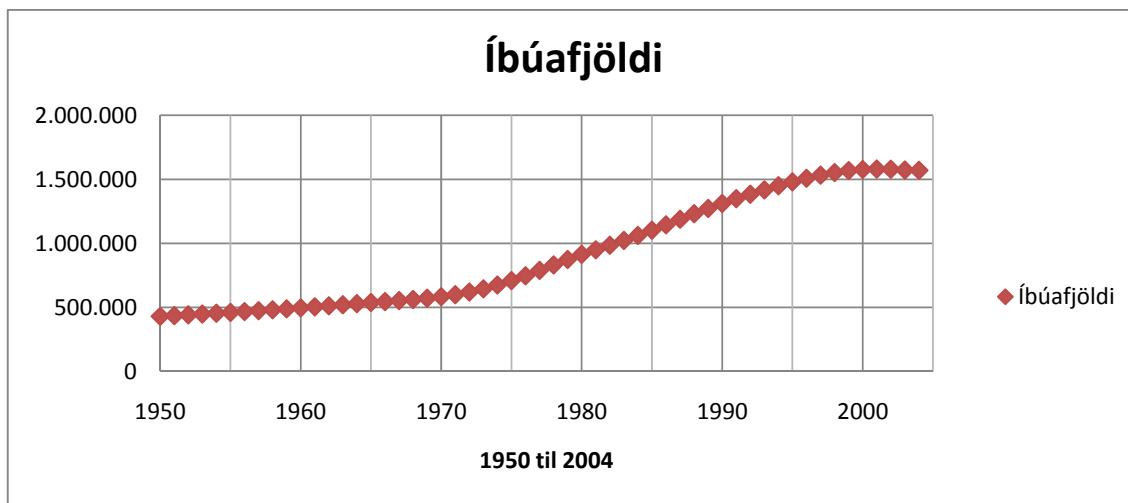
²⁶ Bls. 61, (Sigurðardóttir & Einarsdóttir, 2007)

²⁷ Apartheid

²⁸ Fæddur inn í aðalsfjölskyldu, stofnaði Lýðræðisflokk Botswana, var forsetisráðherra og síðar fyrsti forseti sjálfstæðs ríkis Botswana.

²⁹ (Eyes on Africa, Ltd., 2010)

ekki sett á fót þar fyrr en árið 1961 þegar Bretar voru að vinna í því að gera landið að sjálfstæðri einingu sem væri vel í stakk búið til þess að takast á hendur sjálfstæði.

Mynd 3³⁰

Eins og sést hér að ofan á mynd 2 þá hefur orði gríðarlega fólksfjölgun á undanförnum 50 árum. Mesta fjölgunin á sér stað á milli 1970 og 1990. Á þessum tíma var mikið um að flóttamenn frá Rhodesíu og Suður - Afríku flýðu yfir til Botswana og skýrir það að nokkru leyti mikla fjölgun á þessum árum. Eftir þetta hægir á fjölguninni og eftir 2000 fer að íbúum fækandi. Fólksfjölgun er enn mikil, eða um 2,6 börn á hverja konu³¹ og því er hér ekki um að ræða þá fólksfækkun og stöðnun sem orðið hefur í iðnríkjunum. Helsta meinsemð Botswana og ástæða fækunar er gríðarlega hátíðni alnæmissmita (HIV). Nánast fjórði hver fullorðinn íbúi í Botswana er alnæmissmitaður³². Þetta háa hlutfall eyðnismitaðra hefur óhjákvæmilega slæmar efnahagslegar afleiðingar í för með sér. Eins og sést á mynd 3 hér að neðan þá hefur aukning á landsframleiðslu á mann verið gríðarlega mikil á undanförnum 25 árum. Hefur landsframleiðslan aukist um tæp 700% þrátt fyrir þann vanda sem ríkið þarf að glíma. Einn áhrifabátta þess að svo vel hefur gengið í efnahagslífi Botswana er að það hafa aldrei verið neinar alvarlegar og langvinnar efnahagslegar eða pólitískar deilur í landinu. Ættflokkar innfæddra og aðrir íbúar ríkisins sem komnir eru af evrópskum og asískum rótum hafa lifað í mikilli sátt hverjir við aðra. Stefna stjórnvalda í Botswana í efnahagsmálum hefur verið „prudent economic policies“³³. Stefnt hefur verið að hagkvæmum lausnum í efnahagsmálum í stað tilfinningalegra sem oft hefur orðið raunin í nágrennaríkjum Botswana. Dæmi um tilfinningalega efnahagsstefnu er stefna þjóðnýtingar og endurúthlutunar á bújörðum hvítra bænda í Zimbabwe. Efnahagslega hefur stefnan

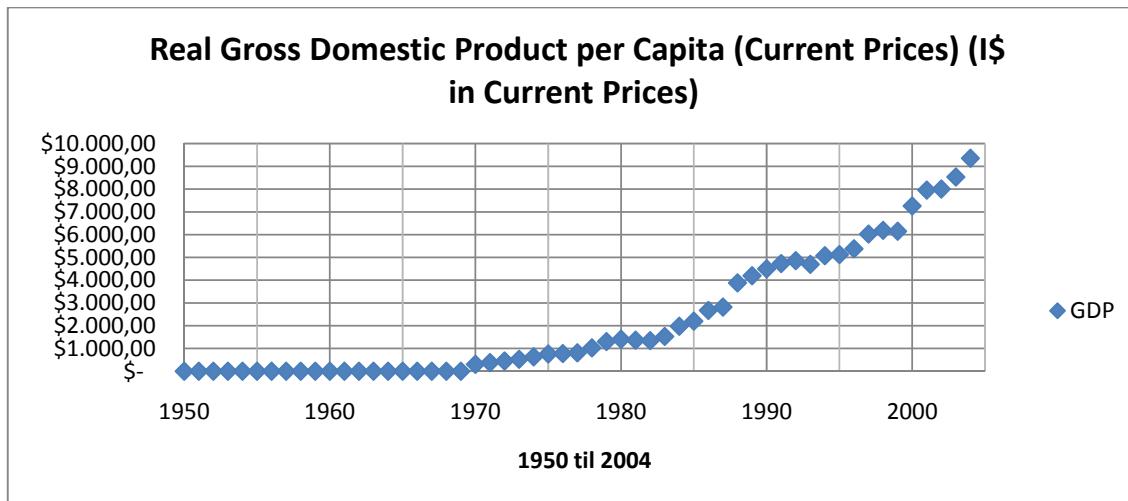
³⁰ (CHASS, 2008)

³¹ (CIA, 2010)

³² 23,9% (CIA, 2010)

³³ Bls. 358, (Ayittey, 2005)

leitt til mikils atvinnuleysis og hungursneyðar þrátt fyrir miklar vinsældir meðal almennings. Blandað hagkerfi hefur verið við lýði og ekki hefur verið farið offari í einkavæðingu né ríkisvæðingu eða þjóðnýtingu af hálfu ríkisins. Í stjórnaartíð Masire forseta, sem áður var fjármálaráðherra landsins, var stefna ríkisins sú að draga úr ríkisútgjöldum og koma í veg fyrir offjárfestingu þegar vel áraði í útflutningi. Þessi stefna mildaði mjög afleiðingarnar þegar samdráttur varð í útflutningi.

Mynd 4³⁴

Opinberar tölur um atvinnuleysi frá árinu 2004 tilgreina 23,8% atvinnuleysi meðan íbúa landsins en tölur frá óopinberum aðilum hljóða upp allt að 40% atvinnuleysi³⁵. Þrátt fyrir þetta þá hefur enn ekki sigið á ógæfuhliðina í efnahagsmálum landsins og er Botswana notað sem dæmi um vel heppnaða efnhagsstjórnun eftir sjálfstæði og undir meirihlutastjórn svartra í Afríku. Viðmið á atvinnuleysi og vel heppnaða efnahagslega stjórnun ríkja er ekki það sama í Afríku og hér í Evrópu. Talnagildi atvinnulausa er ekki samanburðarhæft vegna þess að margir búa vel og vinna á sínum ökrum en teljast vera atvinnulausir vegna þess að þeir hafa ekki tekjur eða fasta skráða vinnu. Því ber að setja í þessu samhengi fyrirvara vegna misvísandi framborinna talnagilda.

Bretar settu sér þá stefnu eftir að ljóst var að Bechuanaland yrði ekki sameinað öðrum nýlendum þeirra í sunnanverðri Afríku, að Bechuanaland gæti ekki hlutið sjálfstæði nema að ríkið gæti staðið efnahagslega undir sér að mati Bretanna sjálfrá. Breyting varð á þessari stefnu um miðjan sjóunda áratuginn og var þá hafist handa við að byggja upp stjórnsýlumiðstöð í gömlu stjórnsýluborg landsins, Gaborone, sem síðar varð höfuðborg hins sjálfstæða ríkis. Árið 1965 fékk Bechuanaland fullveldi undir stjórn Seretse Khama sem varð forsætisráðherra en hann tilheyrði Lýðræðisflokkki

³⁴ Allar efnahagstölur eru fengnar með: Real Gross Domestic Product per Capita (Current Prices) (I\$ in Current Prices).

³⁵ (CIA, 2010)

Botswana. Ári seinna fékk Bechuanaland sjálfstæði frá Bretlandi og var þá endurskírt Botswana og varð Khama fyrsti forseti ríkisins. Mikill stöðugleiki hefur ríkt í stjórnálum í Botswana undir forystu BDPflokksins en formenn hans hafa hver eftir öðrum tekið við forsætisembættinu. Núverandi forseti Botswana er Ian Khama, elsti sonur Seretse Khama og Ruth Williams Khama³⁶. Mikil ókyrrð ríkti í samskiptum Botswana við Rhodesíu á áttunda áratugnum þegar sérsveitir rhodesíska hersins gerðu nokkrum sinnum árásir inn í ríkið til að ná til pólitískra flóttamanna sem áttu þar skjólshús. Á níunda áratugnum lögðust nánast af öll samskipti við Suður - Afríku vegna deilna um aðskilnaðarstefnuna og árása Suður - Afrískra hersins á skotmörk í Botswana, sérstaklega í höfuðbrorginni. Árið 1992 voru erlendar skuldir Botswana 543 milljónir Bandaríkja dala en á móti átti ríkið gjaldeyrisvarasjóð upp á 3,4 milljarða Bandaríkjadalara. Miðað við höfðatölu var þetta mesti gjaldeyrisvarasjóður í heiminum. „Its debt service ration in 1992 was an insignificant 3.4 percent, compared with the 53 percent of most African countries.“³⁷

Ein af grunnstoðum velferðar og lýðræðis í Botswana er sú stefna landsins að taka ekki beint upp vestræna siði og stjórnunarstefnur heldur byggja á rótum eigin menningar, móta eigið lýðræði og opinbera stjórnun ríkisins. Hið forna höfðingjavald Afríku er enn við lýði þar í landi. Þeir hafa áhrif á stefnu stjórnvalda og auk þess á úrslit kosninga í héraðskosningum. Annars staðar í Afríku hefur vald höfðingja minnkað gríðarlega og það verið fært til afrísku „elítunnar“ og menntamanna sem hafa búið til eins manns einveldi og „de facto apartheid regmies“³⁸. Slík stjórnvöld hygla oft eigin ættflokk og skoðunarbræðrum innan hans á kostnað annara íbúa landsins. Þannig verða ákveðin störf og embætti frátekin fyrir einn hóp í samfélagit. Ólíkt því sem var í Suður - Afríku gilda engin eiginleg lög um slíka stjórnarhætti heldur er þeim framfylgt á bak við tjöldin. Einn er sá siður sem haldinn hefur verið í Botswana er *kgotlas*³⁹. Þessi siður er þannig að höfðingi og ráðgjafar hans hittast „undir tré“ til þess að komast að sameiginlegri niðurstöðu um eina stefnu í einhverju ákveðnu máli sem þá liggur fyrir hjá þeim til úrlausnar. Ráðherrum í Botswana er ætlað að mæta einu sinni í viku á *kgotla* fundi. *Kgotla*- fundir eru haldnir með almenningi þar sem það á við í hvert skipti. Dæmi um þetta var mikil áveisutáætlun stjórnvalda til þess að auka uppskeru við þorpið Maun sem liggur til norðurs við Okavangoána. Þorpsbúar mótmæltu þessum aðgerðum á þeim forsendum að vatnsmagn í óshólmunum myndi minnka sem þyddi að fiskveiðar drægjust saman og sefgrass minnkaði. Íbúarnir gætu þar af leiðandi ekki lengur getað byggt sér hús eða veitt sér til matar. Loks dró ríkisstjórnin hugmyndir sínar til baka vegna deilna á þessum *kgotla*- fundi. Þessi stefna stjórnvalda að halda *kgotla*- fundi er grassrótarákvörðunartaka þar sem allir geta haft áhrif á ákvörðunartöku stjórnvalda.

³⁶ Hin hvíta eiginkona Seretse Khama, sem hann var dæmdur í útlegð fyrir að giftast.

³⁷ Bls. 357, (Ayittey, 2005)

³⁸ Bls .360, (Ayittey, 2005)

³⁹ Bls. 359, (Ayittey, 2005)

Tveir þriðju hlutar allra íbúa Botswana tilheyra Tswanaþjóðfloknum. Þótt þessi þjóðflokur eigi sameiginlegt tungumál, sögu, menningu og siði þá skiptist hann upp í átta stærri ættflokk (clan). Þeir eru Bamangwato, Bakwena, Bangwaketse, Bakgatla, Barolong, Batlokwa, Bamalete og Batawana. Hver þessara ættflokk býr á sínu svæði í Botswana og fyrir hverjum þeirra fer hefðbundinn konungur⁴⁰. Konungarnir fara fyrir hönd þegna sinna og er fulltrúi þeirra í „House of Chiefs“ sem er ráðgefandi löggjafarþing sem starfar samhliða þjóðkjörnu löggjafarþingi⁴¹.

---

⁴⁰ Bls. 139, (Schraeder, 2000)

⁴¹ Bls .139, (Schraeder, 2000)

Namibía

Namibía er ríki í suðvestanverðri Afríku. Landamæri þess liggja í suðri að Suður – Afríku, í vestri að Botswana og í norðri að Zambíu og Angóla. Namibía er mjög auðugt af náttúruauðlindum í jörðu og þar er að finna mikið magn af eðalmálmunum gulli og silfri. Einnig er þar að finna demanta, mikið magn kopars, úraníum, blýs, tins og volframs. Verið er að leita að hugsanlegum olíulindum, jármnámum og kolanámum. Namibíská hagkerfið er mjög háð námuvinnslu þar sem útflutningur á málmgryti skapar um helming allra útflutningstekna ríkisins. Namibía er fimmsta stærsta framleiðslu-ríki á úraníum en 8,7% af heimsframleiðslunni málmsins er grafið þar upp úr jörðu á hverju ári. Miðað við ríki í Afríku er fólksfjölgun mjög hæg en Namibía er í 131. sæti með árlega fólksfjölgun um 0,95% en til samanburðar þá er Ísland í 143. sæti með 0,74% fjölgun á ári⁴².

Samkvæmt tölum UNICEF þá er læsi í Namibíu á meðal drengja á aldrinum 15 til 24 ára um 91%. Á meðal stúlkna á sama aldrí er læsi 94%. Almenn lestrar- og skriftarkunnáttá í Namibíu er á meðal 88% íbúanna⁴³.

Namibía var upphaflega kölluð Þýska Suðvestur - Afríka⁴⁴. Þjóðverjar hófu að nema þar land árið 1884 og lýstu yfir að öll strandlengjan norðar við Orangeána væri þeirra landsvæði. Mikilvægasti áfanginn í nýlendustefnu þeirra í Suðvestur - Afríku náðist þegar Bretar viðurkenndu rétt þeirra og yfirráð yfir strandlengjunni og aðliggjandi landsvæða inn frá henni⁴⁵. Í Namibíu bjuggu Nama- og Hereroættbálkarnir sem höfðu mestan hluta 19. aldarinnar, fyrir komu Þjóðverja, verið að berjast hvorir við aðra um beitisvæði í þessu hrsjóstruga ríki. Nama⁴⁶ættflokkurinn barðist í upphafi gegn Þjóðverjum en Herero voru tilbúnir að gangast undir verndarvæng þeirra til þess að gæta náð yfirhöndinni í baráttunni við Namo. Árið 1897 braust út Rinderpest í nautgripum Hereromanna og þurrkaðist allur stofninn nánast út. Þessi atburður átti eftir að hafa miklar og skelfilegar afleiðingar í för með sér fyrir Hereroættbálkinn⁴⁷. Við þetta bættust þýsku landnemarnir sem stöðugt þrengdu að Hereróum. Í janúarmánuði 1904 risu allir Hereróar upp gegn Þjóðverjum og í október sama ár gengu Namar í lið með þeim. Stríðið var háð af innfæddum með skæruhernaði og voru þeir miskunnarlausir gagnvart Þjóðverjum. Stríðið stóð til ársins 1907 og á þeim tíma höfðu Þjóðverjar sent 14.000 hermenn til Suðvestur - Afríku, misst 2.000 þeira í stríðinu sem kostaði þá gríðarlega mikið fé til þess

---

⁴² (CIA, 2010)

⁴³ (UNICEF, 2004)

⁴⁴ *Deutsch-Südwestafrika*

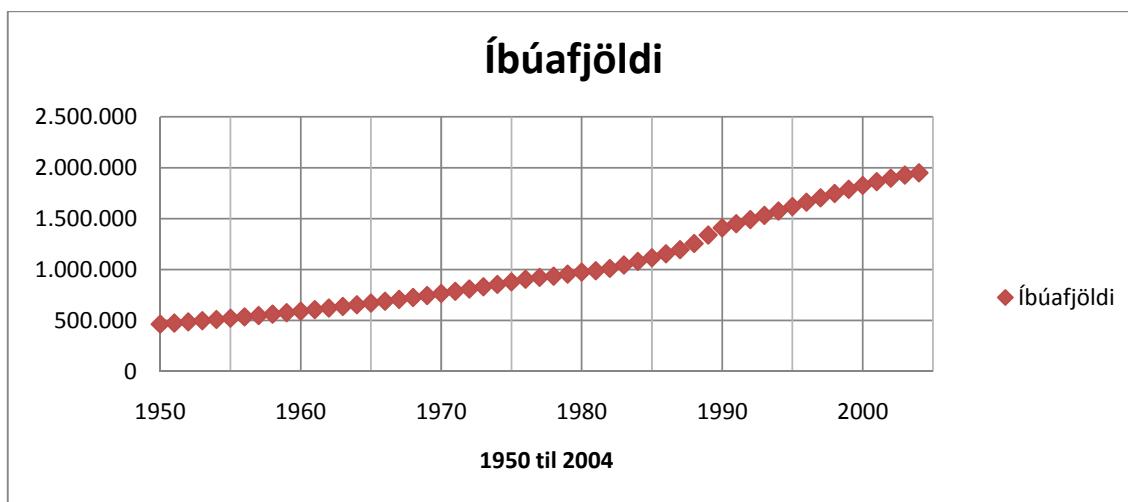
⁴⁵ Bls 622, (Hallett, 1974)

⁴⁶ Eru af ættbálki Hottentot (Khoi-Khoi)

⁴⁷ 622-623, (Hallett, 1974)

að ná ríkinu aftur undir þeirra stjórn. Fyrir innfædda voru afleiðingarnar skelfilegar. Um þriðjungur Nama og tveir þriðju allra Hereróa fórst í stríðinu. Þetta stríð hafði þær afleiðingar að ættbálkasamfélög Hereróa lagðist af⁴⁸.

Árið 1915 réðst suður- afríski herinn inn í Suðvestur - Afríku og hernam landið eftir að síðustu þýsku hermennirnir gáfust upp. Eftir að seinni heimstyrjöldinni lauk var Namibía sett undir stjórn og ábyrgð Suður - Afríku sem sérstakt verndarríki þjóðabandalagsins. Þegar stjórn landsins átti að færast undir Sameinuðu þjóðirnir eftir að Þjóðabandalagið var leyst upp undir lok seinni heimstyrjaldarinnar, þá mótmælti Suður - Afríka því harðlega og neitaði að gefa eftir stjórn ríkisins. Stjórvöld í Suður - Afríku viðurkenndu ekki umboð Sameinuðu þjóðanna til þess að taka við umboði Þjóðarbandalagsins í Suðvestur - Afríku. Í Suður - Afríku var einnig litið svo á að Suðvestur - Afríka væri orðið að fimmfa fylkinu þó svo að það hafi aldrei verið formlega innlimað inn í stjórnkerfi Suður - Afríku. Aðskilnaðarstefnunni var ekki framfylgt að fullu í Namibíu líkt og henni var beitt í Suður - Afríku. Þó var henni beitt að því marki að svartir íbúar höfðu ekki kosningarrétt og félagslegt og efnahagslegt frelsi þeirra var takmarkað⁴⁹.

Mynd 5

Nokkuð stöðug fólksfjölgun hefur verið í Namibíu undanfarna hálfina utan þess að íbúum fjölgaði um helming á tíu ára tímabili, milli 1980 og 1990. Árið 2006 voru um 44.000 Kínverjar í Namibíu. Flestir þeirra unnu í byggingariðnaði⁵⁰. Tæplega 120.000 eða um 6% af heildar íbúarfjölda Namibíu eru afkomendur hvítra innflytjenda⁵¹. Flestir þeirra eru af þýskum og afrikönskum (Búar) ættum. Þegar tölur eru bornar saman um fjölda íbúa af evrópskum uppruna og svo fjölgun Kínverja

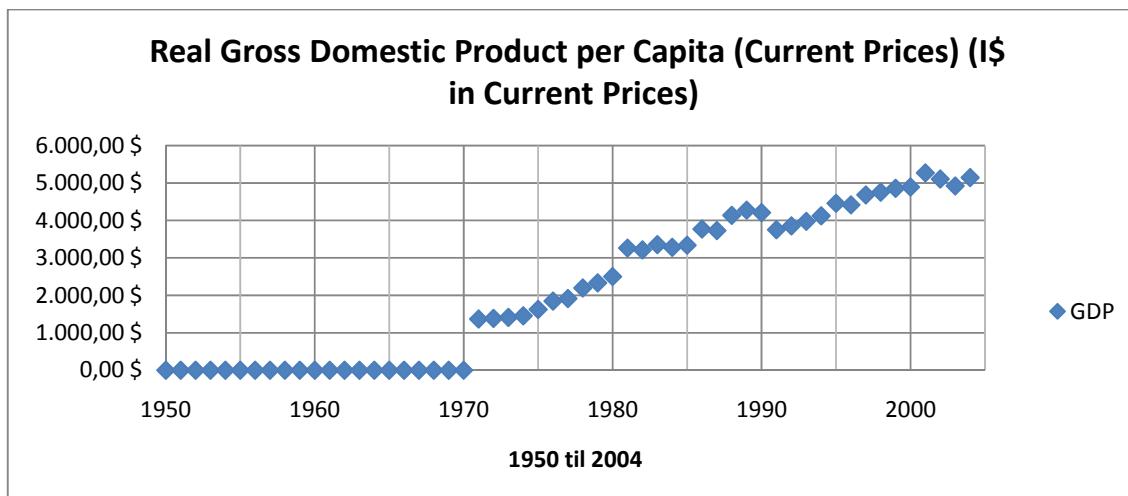
⁴⁸ 623, (Hallett, 1974)

⁴⁹ (Dugdale-Pointon, 2002)

⁵⁰ (Queen's University, 2006)

⁵¹ (BBC, 2003)

þá er líklegt að þeir muni verða að stærsta minnihlutahópnum í landinu ef sama þróun heldur áfram næstu árin. Um 15,3% íbúa í Botswana eru smitaðir af HIV⁵² og er það fimmta hæsta tíðni alnæmissmts í heiminum.

Mynd 6⁵³

Ekki átti sér stað neinn fólksflótti hvítra þegar landið fékk sjálfstæði frá Suður - Afríku. Með sjálfstæðinu missti Namibía að nokkru leyti efnahagslegt öryggi sem fólst í samlegðaráhrifum við stórt efnahagskerfi. Sú niðursveifa sem varð þá var skammvinn og hefur þjóðarframleiðsan verið á nokkuð stöðugri uppleið. Við efnahagsniðursveifluna eftir hryðjuverkaárásirnar 11. september 2001 minnkaði þjóðarframleiðsa í Namibíu en byrjaði síðan að rétta aftur úr sér tveimur árum síðar. Ólíkt því sem gerst hefur í Zimbabwe þá hafa stjórnvöld í Namibíu varið hvíta bændur í landinu með mikilli hörku. Stjórnvöld hafa lögsett að ríkið áskilji sér rétt til þess að vera fyrsti kaupandi að öllum bújörðum sem ákveðið er að selja. Af um 4000 bújörðum í landinu er meirihlutinn í eigu hvítra bænda⁵⁴. Stjórnvöld styðja ekki sjálftöku svartra á jörðum hvítra eða að hvítum sé bolað burtu. Stefna þeirra er: „Viljugur kaupandi, viljugur seljandi“.

Namibía var að mati ráðamanna í Suður - Afríku mikilvægur hlekkur í vörnum landsins gegn uppreisnarhópum. Suður - Afríka notaði Namibíu sem skjöld fyrir Suður - Afríku og hélt þannig átökunum sem lengst frá heimalandinu. Við þetta bætist að í Nambíu er mjög mikið af hernaðarlega mikilvægum málum í jörðu eins og t.d. úraníum. SWAPO (South West Africa Peoples Organisation) og hernaðararmur þess, PLAN (People's Liberation army of Namibia), hóf árið 1966 skæruhernað gegn Suður - Afríku. Í upphafi var hernaðargeta PLAN mjög lítil þar sem landið var umkringt

⁵² (CIA, 2010)

⁵³ Allar efnahagstölur eru fengnar með: Real Gross Domestic Product per Capita (Current Prices) (I\$ in Current Prices).

⁵⁴ (BBC, 2003)

óvinveittum aðilum. Eftir sjálfstæði Angóla frá Portúgal fengu uppreisnarmenn þar aðstöðu og vopnasendingar í gegnum (Angóla) landið. Suður- afrísk stjórnvöld beittu mjög hörðum aðferðum gegn uppreisnarmönnum. Meðal aðgerða stjórnvalda í Suður – Afríku var að víggirða þorp í Namibíu til þess að koma í veg fyrir samskipti og stuðning þorpsbúa við uppreisnarmenn. Suður - afríski herinn tók síðan upp þá aðferð að ráðast inn í nágrannaríki sín til þess að ná þar til uppreisnarmanna. Kostnaðurinn við stríðátökinn í Namibíu og alþjóðlegur þrýstingur fór vaxandi þegar líða tók á níunda áratuginn. Árið 1988 ákváðu stjórnvöld að notfæra sér þá stöðu sem kom upp eftir að Sovétríkin drógu úr öllum fjárhagstuðningi sínum við Angóla, að semja við uppreisnarmenn. Samið var á þeim forsendum að hagsmunir Suður - Afríku í Namibíu myndu ekki skerðast við sjálfstæði Namibíu. Á árunum 1987 til 1989 hófu uppreisnarmenn á ný árásir á hvítá bændur. Suður - afríski herinn, sem hafði yfirburðarstöðu að mannafla og tækni, beitti sér óspart í bardögum gegn uppreisnarmönnum. Mannfallið í þeirra röðum var gríðarlegt. Þann 6. júní 1989 lýsti de Clerk, forseti Suður – Afríku, yfir lokum aðskilnaðarstefnunar í Namibíu og veitti sakaruppgjöf til handa uppreisnarmönnum sem kæmu aftur heim frá Angóla. Í nóvember sama ár fóru kosningarnar fram þar sem varð 90% kjörsókn. SWAPO vann hreinan sigur með 57,3% greiddra atkvæða. Stjórnarskrárvíðræður hófust í kjölfar kosninganna og lauk þeim fyrir 21. mars 1990 þegar landið hlaut sjálfstæði. Í kjölfar þessara samninga voru haldnar þingkosningar 1989 þar sem SWAPO fékk meirihluta atkvæða og ári síðar var Namibíu veitt sjálfstæði⁵⁵.

SWAPO hefur haldið völdum frá stofnun sjálfstæðis ríkisins, fyrst með Sam Nujoma sem forseta í þrjú kjörtímabil en stjórnarskránni var breytt til þess að hann gæti boðið sig fram í þriðja sinn⁵⁶. Árið 2004 sigrarði frambjóðandi SWAPO, Hifikepunye Pohamba, forsetakosningarnar með yfirburðum. Aðrir flokkar hafa haft nokkrar áhyggjur af því að hin gríðarlega stærð SWAPO flokksins og gengi hans í kosningum geti haft slæm áhrif á lýðræðisþróun í landinu . Annað vandamál hefur verið að koma upp en það er ættflokkaframboð⁵⁷. Ættflokkaframboð hafa boðið fram til forseta-, þing- og sveitarstjórnarkosninga í Namibíu. Þessi framboð eru lituð af því að berjast fyrir hagsmunum þess ættflokks sem þau fara fyrir. Við kosningar hafa komið upp vandamál tengd kosningars vindli þar sem kjósendur geta hugsanlega kosið tvisvar sinnum⁵⁸. Forseti Namibíu er þjóðhöfðingi landsins og fer fyrir ríkisstjórn landsins. Forsetinn er kosinn í beinni kosningu og verður að hafa hlotið meira en 50% allra gildra atkvæða⁵⁹. Forsetinn fer með framkvæmdarvaldið og skipar sjálfur ráðherra í sína ríkisstjórn. Löggjafarsamkundan skiptist í tvennt. Annars vegar er þjóðþingið sem er hefur 72

⁵⁵ Bls .716 til 717, (Arnold, 2005)

⁵⁶ (HighBeam Research, LLC, 2005)

⁵⁷ (Hengari, 2009)

⁵⁸ (Weidlich, 2009)

⁵⁹ (Office of The Prime Minister, 2009)

þjóðkörna þingmenn og hins vegar 6 þingmenn sem eru skipaðir. Þjóðþingið er æðsta löggjafarvald Namibíu⁶⁰. Hins vegar er það þjóðarráðið (National Council) sem er eins konar undirráðgjafarstofnun þjóðþingsins. 26 þingmenn eru kosnir í það og eru tveir frá hverju af þeim 13 héruðum sem eru í Namibíu⁶¹.

---

⁶⁰ (Office of The Prime Minister, 2009)
⁶¹ (Office of The Prime Minister, 2009)

Suður - Afríka

Suður - Afríka er syðsta ríki Afríku með landamæri að Namibíu í norðvestri, Botswana og Zimbabwe í norðri og Mosambíque í norðaustri. Innan landamæra Suður - Afríku er smáríkið Lesotho og síðan er við landamæri Mosambíque smáríkið Swasiland sem einnig er nánast umkringt af Suður - Afríku. Gríðarlega miklar auðlindir eru í jörðu í Suður - Afríku. Lengi vel var Suður - Afríka stærsti framleiðandi gulls í heiminum⁶². Einnig vinna þeir úr jörðu króm, antímoni, járn, nikkel, tin, platinum, kopar, vanadíum og salt⁶³. Mjög stórar demantanámur eru í Suður - Afríku og undan ströndum landsins⁶⁴. Stærsta og þekktasta demantanámusvæðið er í Kimberly en þar hófst demantanámugröftur í Afríku. Í Suður - Afríku (hluta af Zimbabwe, Botswana og Namibíu) liggr stærsta og eina kolabeltið sem vitað er um í Afríku. Suður - Afríka flokkast sem þróað iðnríki sem er með mjög fá störf-rf í landbúnaði en með mannfrekan þjónustuiðnað. Fólksfjölgun í Suður - Afríku hefur dregist mjög saman á undanförnum árum og má rekja hluta af ástæðu hennar til hárrar HIV -tíðni en 18,1% þjóðarinnar eru smituð⁶⁵. Suður - Afríku hefur verið lýst sem hættulegasta landi í heimi þótt ekki geisi þar styrjöld⁶⁶. 11% útgjalda ríkissins fara í barráttu gegn glæpum eins og t.d. morðum en tíðni morða á hverja 1000 íbúa er sú næst hæsta í heiminum á eftir Kolumbíu eða um 0,5 á hverja 1000 íbúa⁶⁷.

Samkvæmt tölum UNICEF þá er læsi í Suður Afríku á meðal drengja á aldrinum 15 til 24 ára um 95%. Á meðal stúlkna á sama aldri er læsi 96%. Almenn lestrar- og skriftarkunnátta íbúa Suður - Afríku er 88%⁶⁸.

Landnám Evrópubúa í Suður - Afríku hófst með Hollendingum sem voru fyrstir til þess að koma sér upp aðstöðu þar sem núna er Höfðaborg. Tilgangur þeirra þá var að þjónusta flota sinn sem sigldi þarnat um á leiðinni til Austur - Indíu. Höfðanýlenda var stofnuð af Jan van Riebeeck sem fór fyrir hópi 90 hollenskra kalvínista. Höfðanýlenda var undir stjórn hollenska Austur - Indíafélagsins frá stofnun þess til ársins 1795 þegar Frakkar hernámu Holland í Napóleonsstyrjöldinni. Bretar ákváðu í ljósi þessa atburða að tryggja yfirráð sín og mátt á hafinu og tóku þá ákvörðun að til þess að tryggja sem best hagsmuni sína þá yrðu þeir að hertaka Höfðanýlenduna og þannig koma í veg fyrir að

⁶² (MBendi Information Services (Pty) Ltd., 2010)

⁶³ (CIA, 2010)

⁶⁴ (Exploration and Mining Industry News, 2007)

⁶⁵ CIA world Factbook.

⁶⁶ (BBC, 2002)

⁶⁷ (NationMaster.com 2003-2010, 1998-2000)

⁶⁸ (UNICEF, 2004)

Frakkar myndu næðu henni undir sín yfírráð. Þannig gátu Bretar tryggt umsvif sín á hinni mikilvægu siglingarleið fyrir suðurodda Afríku og komið í veg fyrir að Höfðanýlenda lenti undir stjórn Frakka, beint eða óbeint í framtíðinni vegna yfírráða þeirra í Niðurlöndum. Undir stjórn Bretta stækkaði Höfðanýlenda. Landsvæðum til norðurs var bætt við hana en þau tilheyrðu áður Bechuanalandi. Bretar áttu í deilum við afkomendur hollensku landnemanna sem gengu undir heitunu „Búar“. Til að byrja með fluttu Búar sig frá Höfðanýlendu til austurs og norðurs með því sem kallast „the great trekk“. Bretar stóðu sífellt í átökum og deilum við Búa. Þegar Búar fóru inn í Bechualand komu Bretar innfæddum til hjálpar og bundu enda á lýðveldið Stellaland sem Búar hugðust setja þar á laggirnar. Tvær styrjaldir voru háðar með beinum hætti milli Búa og Bretta. Í fyrra Búastíðinu lögðu Bretar undir sig nýlenduna Natal og síðan í seinna Búastríðinu voru lýðveldin Transvaal og Orange Free state innlimuð inn í breska heimsveldið. að afloknu Búastyrjöldunum var ákveðið að sameina allar nýlendur Bretta og ríki Búa í Afríku í eitt ríki. Markmiðið var að sameina Bretta og Búa sem eina þjóð og kynstofn.

Lord Carnarvon, Colonial Secretary í ríkisstjórn Disraeli's kom með þá hugmynd 1874 árið eftir sameiningu nýlendna Bretta í Norður - Ameríku í Kanadíska ríkjasambandið árið 1867, að fjögur ríki sunnanverðrar Afríku myndu sameinast, þ.e.a.s. Transvaal, Óranska fríríkið, Höfðanýlenda og Natal. Búaríkið Transvaal var á þessum tíma nánast gjaldþrota og stóð frammi fyrir mikilli ógn Zúlúa sem voru með mikinn her undir stjórn Cetewayo's. Bretar veittu þeim þá úrslitakosti að ef þeir gengjust Bretum á hönd yrðu Búar undir verndarvæng breska heimsveldisins⁶⁹. Transvaal samþykkti skilmála Bretta og var innlimað inn í breska heimsveldið. Eftir ósigur Cetewayo og Zúlúa heimtuðu búar í Transvaal sjálfstæði sitt aftur frá Bretum. Þeir báru þau rök fyrir sig að innlimunin hafi verið neydd upp á þá. Gladstone og enski Liberalflokkurinn samþykktu rök Búa fyrir sjálfstæði. En þegar Gladstone yfirgaf embættið 1880 var ekki búið að fullu að veita Transvaal sjálfstæði. Búar neituðu að bíða eftir að formsatriðin í London gengju sinn fram og réðust á her Bretta og sigruðu við Mujabahæð. Í stað þess að hefna fyrir árásina þá sömdu Bretar við Búa um sjálfstæði þeirra. Bretta og Búa greindu þó á um samninginn og sjálfstæði þeirra síðarnefndu. Búar töldu að Transvaal væri orðið fullvalda og sjálfstætt ríki á meðan Bretar töldu að sjálfstæði þeirra væri takmarkað og að Bretar stjórnuðu samskiptum þeirra við umheiminn.

Frá 1910 eftir að „...Suður-Afríkusambandið var stofnað fengu aðeins hvítir íbúar landsins, sem voru aðallega afkomendur Bretta og Búa, fullan ríkisborgarárétt.“⁷⁰ Suður - Afríku sambandið (the Union of South Africa) var myndað úr fjórum fylkjum, Höfðahéraði, Natal, Orange Free State og Transvall. Suður - Afríka fékk fullveldisstöðu í eigin málum og sjálfstjórn að því marki að ríkið var bundið við

⁶⁹ Bls. 69, (Chamberlain, 1999)

⁷⁰ Bls. 62, (Sigurðardóttir & Einarsdóttir, 2007)

breska heimsveldið sem „Dominion⁷¹“. Ríkið varð að sjálfstæðri einingu sem var í konungsambandi við Bretland. Konungur Bretlands var jafnframt konungur Suður - Afríku og skipaði þar sinn fulltrúa. Innan breska heimsveldisins voru þessar einingar sjálfstæðar í eigin málum en lutu konungi Bretlands og voru þegnar hans með sama hætti og Bretar sjálfir. Þau ríki sem urðu að „dominion“ voru ekki undir valdi Breska þingsins heldur voru þau jafnréttá og Bretland innan breska heimsveldisins. Suður - Afríka var með hálf- sjálfstæða utanríkisstefnu og tók þátt í friðarsamningum við lok fyrri og seinni heimstyrjaldarinnar. Bein afskipti Breta af innanríkisstjórnámum í Suður - Afríku lauk að nánast öllu leyti eftir að breska þingið afhenti Suður - Afríku stjórnarskrá sína 1909⁷² sem tók gildi ári seinna. Árið 1961 gekk Suður - Afríka úr breska samveldinu og varð lýðveldi⁷³.

Eftir seinni heimstyrjöldina hafði ríkistjórn Smuts leigt fjölmarga Union Castle fólksflutningaskip til þess að ferja innflytjendur frá Evrópu til Suður - Afríku⁷⁴. Eftir að suður - afríski Þjóðarflokkurinn⁷⁵ komst til valda var leigunni sagt upp og öll áform um fjölgun íbúa í Suður - Afríku með innflytjendum frá Evrópu lögð af. Rök Þjóðarflokksins voru þau að innflytjendurnir yrðu stuðningsmenn Sameinaðaflokksins⁷⁶ og það varð að stoppa svo að engin hætta yrði á að þeir misstu völdin⁷⁷. Til þess að reyna að fá vesturlöndin sem bandamenn þá lagði ríkisstjórn SuðurAfríku mikla áherslu á barráttuna gegn kommúnisma og útbreiðslu hans í Afríku. Árið 1950 tóku í gildi „suppression of Communism Act“, lög sem veittu stjórnvöldum vald til þess að skilgreina alla þá sem lögðu til félagslegar- eða stjórnarfarslegar breytingar í Suður – Afríku semkommúnista⁷⁸.

---

⁷¹ Ekkert íslenskt orð til.

⁷² Bls. 329 til 330, (Arnold, 2005)

⁷³ Bls. 332, (Arnold, 2005)

⁷⁴ Bls .4, (Smith, 1997)

⁷⁵ National Party

⁷⁶ United Party

⁷⁷ Bls. 5, (Smith, 1997)

⁷⁸ Bls. 331, (Arnold, 2005)

Í nýlendum evrópsku heimsveldanna og annars staðar þar sem hvítir fóru með völdin í Afríku, hefur ávallt verið til staðar aðskilnaður á milli kynþátta með einum eða öðrum hætti. Aðskilnaðarstefnan sem komið var á í Suður - Afríku var miklu harðskeyttarari i heldur en í öðrum ríkjum. Réttindi annarra kynþátta voru sífellt skert með tíð og tíma. Stjórnvöld í Suður - Afríku reyndu með öllum brögðum að aðskilja kynþættina svo að sem allra minnstu

Mynd 7

samskiptin ættu sér stað. Hluti þessarar stefnu var að banna svörtum að flytja inn í borgir Suður - Afríku þar sem hvítir voru fyrir. Félagslega voru öll samskipti og tengsl bönnuð með reglum sem komu í veg fyrir að hvítir gætu hitt og kynnst svörtum íbúum landsins. Svörtum var bannað að versla, borða og drekka á sömu stöðum og hvítir íbúar sóttu. Einnig var þeim t.d. bannað að setjast á bekki í almenningsgörðum (sjá mynd 7⁷⁹). Suður - afrískum stjórnvöldum var mikið í mun að viðhalda aðskilnaðarstefnunni og þar með völdum hvíta minnihlutans í landinu. Líkt og í Rhodesíu áður óttuðust hvítir íbúar að þegar meirihlutastjórn svartra kæmist til vald myndi allt leysast upp í skálmöld borgarastyrjaldar líkt og gerðist í mörgum fyrrum nýlendum evrópsku heimsveldanna í Afríku⁸⁰. Blóðbaðið sem varð í Kongó eftir að þarlendir fengu sjálfstæði frá Belgum - árið 1960 og flótti hvítraAafríkubúa til Rhodesíu og Suður- Afríku var þeim mjög ofarlega í huga. Til þess að tryggja enn frekar völd og áhrif hvíta minnihlutans voru Bantu Authorities Act löginn sett á 1951⁸¹. Með þeim var komið á fót sjálfsstjórn svartraá verndarsvæðum⁸² sem kölluð voru „heimalönd⁸³“. Hvert heimaland var sjálfstætt ríki þar sem hver einn og einasti svartur íbúi Suður - Afríku var skyldaður til að vera skráður í því heimalandi sem hann var ættaður frá. Öll réttindi svartra voru bundin við heimaland viðkomand, þar á meðal atkvæðisréttur svartra íbúa til að greiða atkvæði um stjórn í sínu heimalandi. Hugmyndin var að svartir íbúar misstu við þetta ríkisborgararétt sinn í Suður - Afríku og yrðu ríkisborgar heimalandanna. Stjórnvöld heimalandanna neituðu að verða að sjálfstæðum ríkjum undir oki Suður - Afríku. Allir svartir íbúar heimalandanna þurftu að hafa vegabréf meðferðis til þess að fara úr heimalöndunum og inn í Suður - Afríku. 4 heimalönd voru þannig búin til á árunum 1976 til 1981 og þar voru skráðar um 9 milljónir manna. Heimalöndin voru

⁷⁹ (Zac & Sera, 2009)

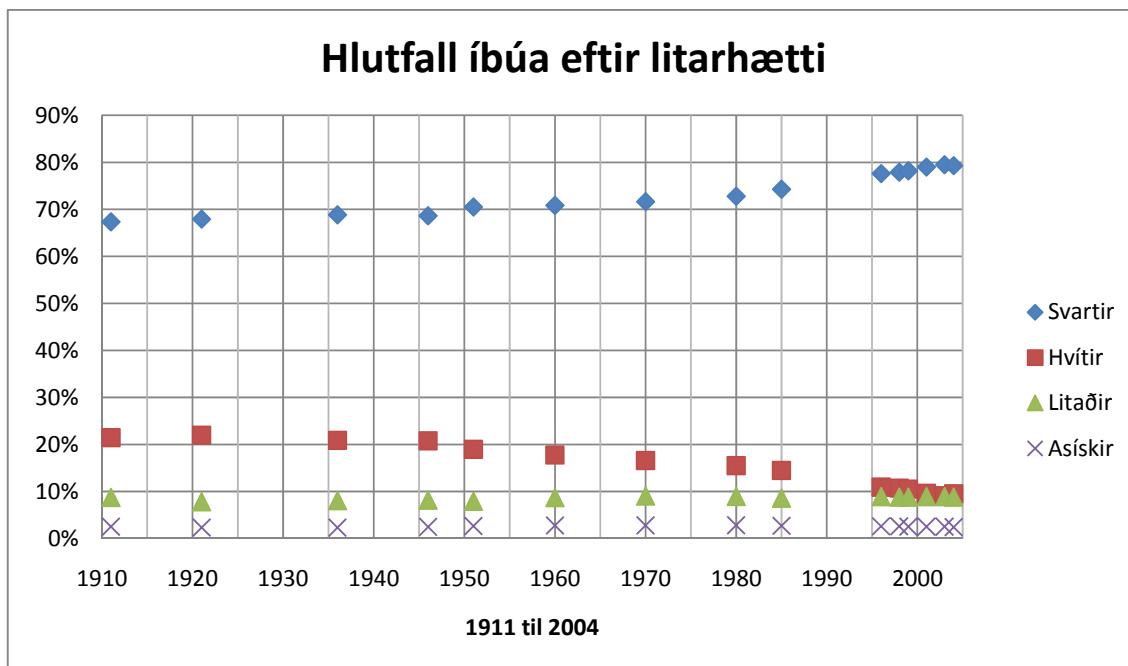
⁸⁰ Bls .107, (Smith, 1997)

⁸¹ (Stanford University, 2009)

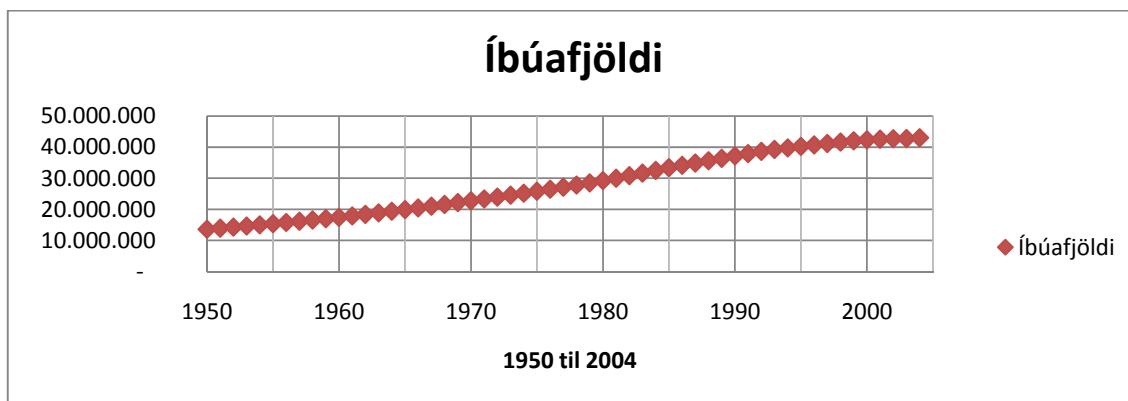
⁸² African reserves

⁸³ Homelands.

afnumin við fylkjabreytinguna þegar meirihlutastjórn svartra undir forsæti Nelsons Mandela tók við völdum árið 1994.

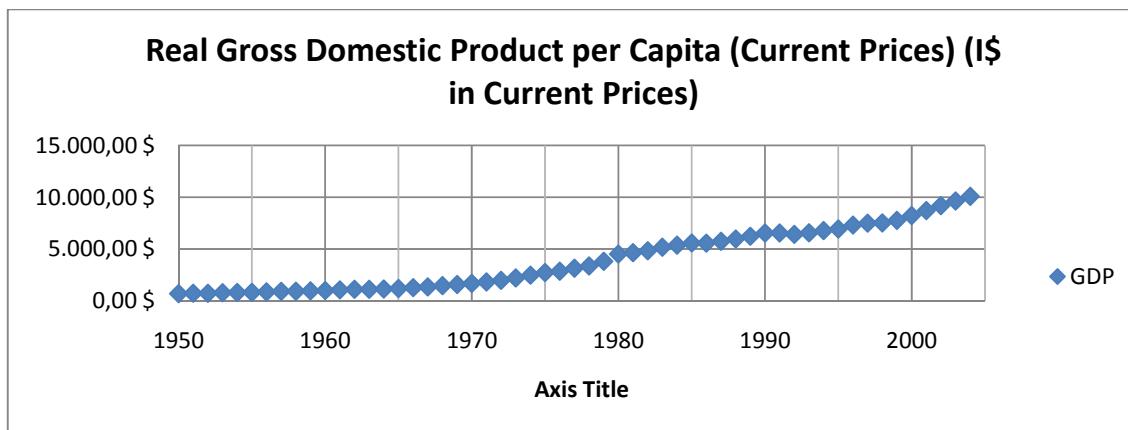

Mynd 8⁸⁴

Mynd 9

⁸⁴ Bls. 23, (Lewis, 1990) & (International Marketing Council of South Africa, 2009)

Mynd 80⁸⁵

Eins og sjá má á myndunum hér að ofan er ekki hægt að sjá að nein teljandi tengsl séu á milli vergrar landsframleiðslu og fjölda hvítra í heildaríbúarfjölda Suður - Afríku. Á þessum árum hefur íbúafjöldi Suður - Afríku farið úr því að vera fimm milljónir, níu hundruð og sjötíu þúsund árið 1911⁸⁶ í það að vera rúmar fjörtíu og þrjár milljónir árið 2004⁸⁷. Fjöldi hvítra hefur farið úr því að vera rúm ein milljón og þrjú hundruð þúsund árið 1911⁸⁸ í það að vera tæpar fjórar milljónir árið 2004⁸⁹. Á þessum tíma hefur heildaríbúafjöldi Suður Afríku vaxið um 721% á meðan íbúafjöldi hvítra hefur vaxið um 319%. Frá árinu 1985 hefur hvítum íbúum Suður - Afríku farið fækkandi en þá voru þeir sem flestir, úr því að vera fjórar milljónir og átta hundruð þúsund niður í tæpar fjórar milljónir í dag. Þegar líða tekur á tíunda áratuginn verður nokkuð mikil aukning í vergri landsframleiðslu á hvern íbúa. Ekki er eingöngu hægt að álykta að skýringu þessarar aukningar megi rekja til þess að á þessu tíma var aðskilnaðarstefnan afnumin í kjölfar breytingar á stjórni landsins þegar meirihlutastjórn svartra íbúa tók við slíkri stjórni hvíta minnihlutans því á þessum tíma varð einnig almennur hagvöxtur í heiminum. Þessi hagvöxtur eykst mjög í byrjun tuttugustu aldarinnar en það mjög samhliða því sem var að gerast í öðrum ríkjum heimsins. Þó ber að geta þess að hagvöxtur á sér stað áður en efnahagsbólan fór af stað þegar efnahagsniðursveiflan í kjölfar þess að netbólan sprakk og hryðjuverkaárasirnar á New York áttu sér stað. Afnám aðskilnaðarstefnunar hefur þó haft mjög góð efnahagsleg áhrif í Suður - Afríku þar sem efnahagsleg einokun hvítra var afnumin. Fleiri geta því

⁸⁵ (CHASS, 2008)

⁸⁵ Allar efnahagstölur eru fengnar með: Real Gross Domestic Product per Capita (Current Prices) (I\$ in Current Prices).

⁸⁶ (Lewis, 1990)

⁸⁷ (International Marketing Council of South Africa, 2009)

⁸⁸ (Lewis, 1990)

⁸⁹ (International Marketing Council of South Africa, 2009)

komið að rekstri, framleiðslu og vinnslu á hinum ýmsu vörum og þjónustu. Á hinn bóginn hefurbrostið á mikinn flótta ungs fólks frá Suður - Afríku síðan meirihlutastjórninni var komið á. Talið er að allt að 800.000 hvítir íbúar á aldrinu 24 til 34 hafi yfirgefið landið. Flestir þeirra nefna þá ástæðu til sögunnar hina miklu glæpaöldu sem gengur yfir landið en Suður - Afríka er hefur eina hæstu morðtíðni í heiminum og tíðni nauðgana er svipuð þeirri sem gerist á stríðssvæðum eins og t.d. í Sierra Leone⁹⁰. Þessi flótti mun hafa til lengri tíma mjög slæmar efnahagslegar afleiðingar vegna þess að í flestum tilfellum eru þeir sem flyja Suður- Afríku vel menntað fólk. Á síðustu árum hefur þess einnig fari að gæta að ungt, svart millistéttafólk sé farið að flytja úr landi vegna hinna miklu glæpaöldu sem ríkir í landinu.

Frá úrsögn Suður - Afríku úr Breska Samveldinu til 1994 hefur landið verið stjórnarfarslega þingbundið fulltrúalýðveldi. Áður höfðu eingöngu hvítir íbúar ríkisins kosningarrétt. Til að byrja með höfðu svartir og lítaðir hvítá fulltrúa á þingi en með tímanum voru þessi þingsæti aflögð. Eftir 1994 var komið á lýðræði fyrir alla íbúa landsins óháð litar- eða kynþætti. ANC⁹¹ með Nelson Mandela í farabroddi vann stórsigur í kosningunum. Frá því að aðskilnaðarstefnan leið undir lok hefur ANC verið lang stærsta stjórnsmálafl landsins með um og yfir two þriðju hluta atkvæða í hverjum kosningum og two þriðju hluta þingmanna. Það er nægjanlegur fjöldi til þess að flokkurinn geti einn og óstuddur komið í gegn stjórnarskrábreytingum.

1994 var fylkjum Suður - Afríku breytt og skipt upp að nýju. Í stað hinna fjögurra fylkja sem áður voru sérstök ríki og nýlendur þá var landinu skipt upp í 9 fylki. Norð-, Vestur- og Austur – Höfða hérað, KwaZulu Natalhérað, Free Statehérað, Norðurhérað, Norðvesturhérað, Mpumalangahérað og Gautenghérað. Gauteng er minnsta héraðið í Suður - Afríku en það lang þéttbýlast allra héraða. Innan þess eru bæði Jóhannesarborg og Pretoría. Um 9 til 10 milljónir manna búa í Gauteng eða um 20% af heildaríbúarfjölda í Suður - Afríku.

---

⁹⁰ (Stuijt, 2009)

⁹¹ African National Congress

Zimbabwe

Zimbabwe er landlukt ríki miðri suðaustanverðri Afríku. Í norðri liggja landamærin meðfram Zambesi ánni að Zambíu. Í austri er Mozambique, í suðri liggja landamærin meðfram Limpopoánni að Suður - Afríku. Í austri liggja svo landamærin að Botswana. Helsta auðlind Zimbabwe er landið sjálf sem er gjöfult og frjósamt. Zimbabwe hefur oft verið kallað „brauðkarfa Afríku“⁹². Helstu auðlindir í jörðu eru málmar; kol⁹³, króm, asbestos, gull, nikkel, kopar, járn, vanadíum, lípíum, tin og platínum⁹⁴.

Samkvæmt tölum UNICEF þá er læsi í Zimbabwe á meðal drengja á aldrinum 15 til 24 ára, um 98%. Á meðal stúlkna á sama aldri er læsi 99%. Almenn lestrar- og skriftarkunnátta íbúa Zimbabwe er 91%. Af þessum 4 ríkjum sem hér eru til umfjöllunar er læsi er langmest meðal íbúa Zimbabwe.

Landsvæði Zimbabwe hefur gengið undir mörgum nöfnum undanafarin 150 ár. Fyrst var þetta landið norðan við Limpopoánnna kallað Matabaleland. Síðan fékk það nafnið Suður - Rhodesía sem síðar varð breytt í Rhodesía eftir að Norður - Rhodesía varð að Zambíu. Rhodesía var til að byrja með einkarekin nýlenda Breska Suður - Afríku Félagsins. Þetta svæði hélt áður Mashonaland og Matabelland og hafði um aldir verið byggt af Mashona fólkini, friðömu og trúuðu fólk. Um fimmtíu árum⁹⁵ fyrir komu Breska Afríkufélagsins höfðu Matabelemenn (Ndebele), sem voru afsprengi Zúluættfloksins, farið norður undir stjórн Mzilikazi og sigrarð landið⁹⁶. Stjórнun Matabele á landi var með öðrum hætti heldur en vanalega. Hægt er að segja að það landsvæði sem Lobengula, arftaki Mzilikazi, stjórnaði væri það svæði sem hann hafi farið í víking/ránshendi(raided) um. Áhugi margra Bretta á Mashonlandivar bundinn við gullfund í sunnanverðri Afríku, í Witwatersrand og auk þess við grun um gullæði við Katanga. Það gerði það að verkum að líklegt þætti að toppurinn á gullæðinni væri í Mashonlandi. Ofan á það bættust hugmyndir Þjóðverjans Karl Peters að Mashonaland væri líklega svæðið þar sem hinrar goðsagnakenndu námur Salómons hefðu verið staðsettar. Zimbabweurstirnar voru taldar ummerki eftir Fönikumenn en á þessum tíma trúðu Evrópumenn því ekki að innfæddir gætu hafa byggt slík mannvirki⁹⁷. Áhugi Rhodes á Mashonalandi var hins vegar ekki bundinn við mögulegan gullfund. Rhodes vildi laða þangað breska landnema í þrennum tilgangi: Til þess að viðhalda valdahlutföllum í sunnanverðri Afríku Bretum í vil; til þess að

---

⁹² (Power, 2003)

⁹³ Eina þekkta kola belti Afríku liggur um um Zimbabwe, Suður Afríku, Botswana og Namibíu.

⁹⁴ (CIA, 2010)

⁹⁵ Bls. 137, (Hughes, 1961)

⁹⁶ Bls. 71, (Chamberlain, 1999)

⁹⁷ Scramble for Africa, bls 72.

stækka lönd og auka völd breska heimsveldisins og til þess að halda opnun möguleikanum á rauðri⁹⁸ leið frá Höfðaborg til Kairó⁹⁹. Rhodes og félag hans byrjaði á því að semja um námuréttindi við höfðingja Matabelemanna. Þremur árum eftir að breski fáninn var fyrst dreginn að húni þar sem nú stendur höfuðborg Zimbabwe, Harare sem áður hét Salisbury, beitti breska Suður - Afríku Félagið afli til þess ná völdunum af Matabeleættflokknum. Rétt tæpum þremur árum eftir þetta risu Matabele og Mashona ættflokkarnir saman upp gegn BSAC (BSAF á ísl.) hvítum landnemum í Suður - Rhodesíu. BSAC yfirbugaði ættbálkana auðveldlega¹⁰⁰.

Félagið var stofnað af Cecil John Rhodes, James Hamilton, 2nd Duke of Abercorn og Alfred Beit svo þeir helstu séu nefndir. Árið 1888 hernam einakaher Breska Suður - Afríkufélagsins Mashonaland og Matabeleland og úr því varð Suður - Rhodesía til sem nýlenda undir stjórn félagsins. 1923 fékk Suður - Rhodesía sjálfstjórn í innanríkismálum eftir að hafa fellt í þjóðaratzkvæðagreiðslu samning um sameiningu við Suður - Afríku. Á tíma var ríkið hluti af Mið - Afríksa sambandsríkinu Rhodesíu-Nyasaaland sem samanstöð af nýlendum Suður - Rhodesíu, Norður - Rhodesíu (nú Zambíu) og Nyasaalandi (nú Malawí). Þegar það leystist upp urðu Zambía og Malawí að sjálfstæðum ríkjum undir meirihlutstjórn svartra íbúa. Í Suður - Rhodesíu neituðu stjórnvöld að taka slík skref og varð þeim neitað um sjálfstæði frá Bretum. Suður - Rhodesía var alfarið undir stjórn Breska Suður - Afríku Félagsins til ársins 1923 þegar breska ríkisstjórnin kaus að endurnýja ekki samning félagsins (Company's charter). Ári fyrr hafði Suður - Afríka hafið samningaviðræðum um að taka við yfirstjórn ríkisins og innlima það. Í þjóðaratzkvæðagreiðslu á meðal hvítra landnema var þessari sameiningartillögu hafnað og í kjölfarið ákvað breska ríkisstjórnin að gera Suður - Rhodesíu að sjálfsstjórnarnýlendu með fullveldi í innanríkismálum.

Mörg lög í Rhodesíu höfðu verið skrifuð beint upp úr lagatextum sem Suður - Afríkuþingið hafði samþykkt. Mikill munur var þó á löggjöf og því andrúmslofti sem ríktí í Rhodesíu miðað við hvernig staðan var sunnan við Zambezí. Svarrir höfðu kosningarrétt í Rhodesíu, þar voru nokkrir þingmenn svartir og voru yfir veigaminni ráðaneytum í stjórnkerfinu. Samtímis var engum nema hvítum hleypt að völdum í Suður - Afríku. Aðskilnaður hvítra og svartra var afnuminn á mjög mörgum sviðum í Rhodesíu þannig að svartir og hvítir blönduðu saman geði og unnu saman¹⁰¹, eitthvað sem var alveg óþekkt í Suður Afríku þar sem hvítir voru alltaf yfir þeim svörtu en ekki öfugt. Þó verður að geta þess að Rhodesíu var mjög umhugað um öryggi sitt og þá sérstaklega innanlands. Lög voru sett sem heimiliðu lögreglunni að beita miklu valdi í að halda uppi lögum og reglu. Þar á meðal voru heimildir

⁹⁸ Rauður var einkennislitr breska heimsveldisins.

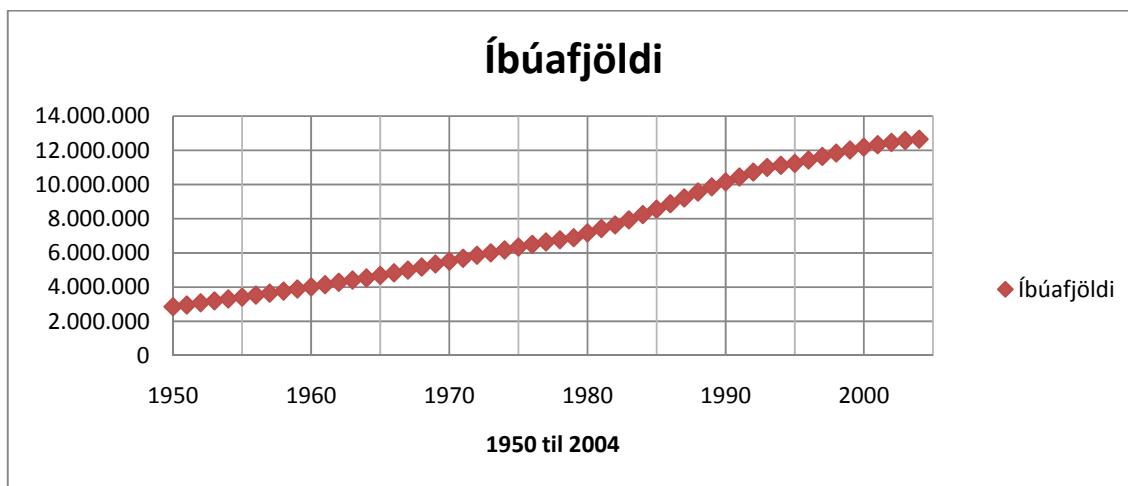
⁹⁹ Bls. 72, (Chamberlain, 1999)

¹⁰⁰ Bls. 138, (Hughes, 1961)

¹⁰¹ Bls. 143, (Hughes, 1961)

til þess að handtaka og geyma í varðhaldi grunaða án þess að færa þá fyrir dóm í mjög langan tíma¹⁰².

The Central African Federation of Northern and Southern Rhodesia and Nyasaland var stofnað 1953. Sir Godfrey Huggins (síðar Lord Malvern) réð algjörleglega för á ráðstefnu við Victoríufossa í febrúar 1949 þar sem hugmyndin um Sambandsríkið var rædd. Hann sagði meðal annars um svarta íbúa í ríkjunum þremur: „The natives must be ruled by benevolent aristocracy in the real sense of the word... Our democratic system does not embrace mob law“. Síðar bætti hann við: „The history of the world suggests that there is *prima facie* evidence that there is something wrong with the Bantu branch of the family.“¹⁰³

Mynd 9

Fólksfjölgun í Zimbabwe hefur verið gríðarlega mikil undanfarin 50 ár og hefur íbúatalan fjórfaldast. Allar íbúartölur eftir 2000 ber að taka með þeim fyrirvara að mikill landflótti hefur átt ser stað. Opinberar tölur eru ekki áræðanleg heimild um íbúarfjölda þar sem þær eru settar fram af ríkisstjórninni og eru þannig „fegraðar“. Talið er að allt að þriðjungur þjóðarinnar hafi flúið yfir landamærin til nærliggjandi ríkja, flestir til Suður - Afríku¹⁰⁴. HIV tíðni í Zimbabwe er mjög alvarleg en samkvæmt bestu fáanlegum heimildum eru 15,3% þjóðarinnar smituð af veirunni¹⁰⁵. Óstaðfestar heimildar herma að þess tala sé mun hærri og nær því að þriðjungur þjóðarinnar sé smitaður af HIV veirunni¹⁰⁶.

¹⁰² Bls. 144, (Hughes, 1961)

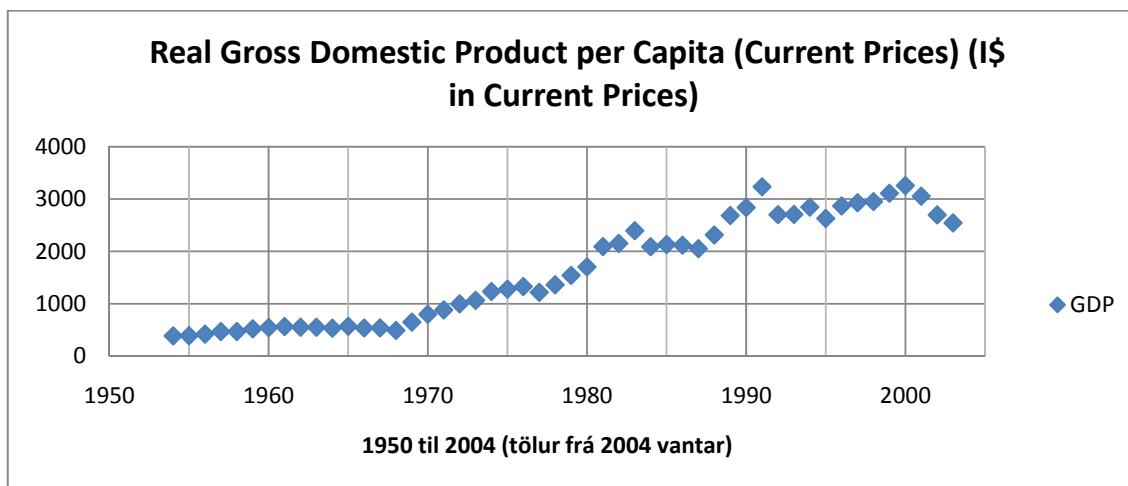
¹⁰³ Bls. 285 til 286, (Arnold, 2005)

¹⁰⁴ (Hartnack, 2005)

¹⁰⁵ (CIA, 2010)

¹⁰⁶ (Power, 2003)

Eftir að stjórn Mugabes hóf landumbættur sem fólust í eignarnámi og endurúthlutun á jörðum hvítra, hafa þeir (hvítir íbúar landsins) flúið. Þegar hvítir íbúar landsins voru sem flestir þá var fjöldi þeirra í kringum 300.000 eða um 5,5% þjóðarinnar¹⁰⁷. Í dag er talið að þeir séu ekki fleiri en 50.000 og nái ekki 0,5% af heildaríbúarfjölda landsins¹⁰⁸. Eftir Zimbabwe fékk sjálfstæði og Mugabe og Zanuflokkur hans náði völdum var hafist handa við að tryggja völdin. Mugabe og fylgismenn hans eru af Shonaættflokkni sem er sá fjölmennasti í Zimbabwe. Helstu keppinautar Mugabees voru Nkomo og ZAPU flokkur Matabaleþjóðarinnar. Með stöðugum hætti var unnið að því að auka á spennu milli Shona og Matabelemanna sem svo braust út með tilraun til uppreisnar af hálfu Matabelemanna¹⁰⁹. Norður – kóreiskar þjálfaðar sveitir Mugabes réðust inn í Matabaleland (hérað) og er áætlað að allt að 30.000 íbúar Matabalefólks hafi verið dreppnir í átokunum. Matabaleþjóðin hefur verið undirokuð af Shonaættflokknum æ síðan.

Mynd 102¹¹⁰

Efnahagsleg stöðnun var í Rhodesíu eftir að góðæri eftirstríðsáran lauk og varði hún frá 1950 til 1970. Þó var á þessum tíma byggð ein stærsta stífla heims í ánni Zambezí á árunum 1955 til 1959. Upp úr þeim tíma eftir að einhliða sjálfstæði var lýst yfir frá Bretum hófst uppgangur í efnahagsmálum landsins. Þó þurftu stjórnvöld og fyrirtæki í landinu að lifa við innflutningsbann á olíu sem Bretar settu á landið. Í kjölfarið fylgdi síðan algjört viðskiptabann af hálfu Sameinuðu þjóðanna. Þrátt fyrir viðskiptabannið var smygl á verðmætum útflutningsvörum mjög algengt. Einnig var það mjög algengt að önnur ríki en Bandaríkin, Bretland og afrísk ríki með meirihlutastjórn svartra, virtu viðskiptabannið að vetthugi. Tóbaki og krómi var smyglæð úr landi og ekki var óalgengt að

¹⁰⁷ (Hartnack, 2005)

¹⁰⁸ (Hartnack, 2005)

¹⁰⁹ Bls. 367 til 382, (Smith, 1997)

¹¹⁰ Allar efnahagstölur eru fengnar með: Real Gross Domestic Product per Capita (Current Prices) (I\$ in Current Prices).

helsta stuðningsríki svartra uppreisnarmanna , Sovétríkin, væri stærsti kaupandinn á smygluðu krómi frá Rhodesíu. Sovétmenn keyptu hágæðakróm frá Rhodesíu af bandarísku námuvinnslufyrirtæki sem mátti ekki senda krómið til bræðslna sinna í Bandaríkjunum vegna viðskiptabannsins. Sovétmenn seldu síðan annars flokks krómmálum til Bandaríkjanna á tvöföldu því verði sem þeir keyptu af Rhodesíu. ¹¹¹. Sjálfstæði Rhodesíu lauk 1979 eftir að sátt náðist með Lancastle friðarsáttmálanum sem Margret Thatcher, þáverandi forsetisráðherra Bretta, kom á. Rhodesía varð tímabundið aftur að breskri nýlenudu sem síðan var veitt formlega sjálfstæði frá Bretum sem Zimbabwé með þjóðkjörna stjórn, kosna af öllum íbúum landsins¹¹². Zanu, flokkur Mugabes, vann sigur í kosningunum og varð Mugabe fyrsti forsetisráðherra Zimbabwé. Efnhagsvöxtur landsins var þó nokkuð rysjóttur á níunda og tíunda áratugunum. Upp úr 1990 hægðist mjög á efnahagnum sem fór síðan sígandi eftir aldamótin. Eins og áður hefur verið getið um hófu stjórvöld í Zimbabwé að taka land eignarnámi af hvítum bændum og úthluta því til svartra íbúa landsins upp úr síðust aldamótum.

Zimbabwé og þar á undan Rhodesía,- hefur tekið þátt í mörgum styrjöldum og átökum í Afríku. Með nánast reglulegu millibili eru átök í landinu eða landið tekur þátt í átökum annars staðar. BSAC¹¹³ barði niður Mashona (shona) og Matabele árið 1893¹¹⁴. Sigurinn í þessari uppreisn, sem hefur verið kölluð fyrsta Chimurenga¹¹⁵ stríðið, tryggði yfirráð BSAC í Mashona og Matabalelandi og þar með bresk ítök norðan við Limpopoána. Í samningum við Þjóðverja og Portúgali gátu Bretar bætt Barotselandi¹¹⁶ við stofnskjal¹¹⁷ BSAC sem síðar varð að Norður - Rhodesíu. Seinna Chimurenga-stríðið, sem einnig hefur verið kallað rhodesískra kjarrlendisstríðið¹¹⁸, var háð á árunum 1964 til 1979. Stríðið fór fram í Rhodesíu en teygði sig inn í Zambíu og Mosambíque þar sem zimbabweskir uppreisnarmenn héldu til. Eins og Suður - Afríka þá dró rhodesíski herinn lærdóm af mistökum Bandaríkjanna í Víetnamstríðinu þar sem Víetcongsveitir og sveitir Norður - Víetnama héldu til handan landamæranna í öruggu skjóli í Kambódíu og Laos frá árásum Bandaríkjanna. Rhodesískar sérsveitir gerður árásir langt inn í Zambíu og Mosambíque en einnig voru sveitir sendar inn í Botswana. Frelsisstríð Angóla og Mosambíque frá Portúgal og svo borgarastyrjöldarnar í þessum tveimur ríkjum í kjölfarið höfðu áhrif á átökin í Rhodesíu. Um tíma var það rætt innan ríkisstjórnar Rhodesíu að senda herinn inn í Mosambíque til þess að hernema Beira, einamikilvægustu hafnarborg

---

¹¹¹ Bls. 135, (Smith, 1997)

¹¹² Bls. 305 til 330, (Smith, 1997)

¹¹³ British South African Company

¹¹⁴ Bls 75, (Chamberlain, 1999)

¹¹⁵ Orð í tungumáli Shona yfir vopnaða uppreisn.

¹¹⁶ Gamalt nafn á því svæði sem núna er að mestu Zambía.

¹¹⁷ charter

¹¹⁸ Rhodesian Bush War.

Suðaustur - Afríku¹¹⁹. Stríðinu í Rhodesíu lauk með með Lancastlefriðarsáttmálanum eins og áður hefur verið minnst á hér að ofan.

Á árunum 1998 til 2002 tók Zimbabwe þátt í stríðinu í lýðræðislega lýðveldinu Kongó (Kongó kinshasa áður Zair, Belgíska Kongó). Stríðskostnaðurinn var gríðarlega hár og varð ein af þeim ástæðum að stjórn Mugabes hóf eignarnám og endurúthlutun á jarðnæði¹²⁰. Hin ástæðan var sú ákvörðun Tony's Blair fyrrum forsetisráðherra Bretlands að segja Bretland frá skilyrðum Lancastlefriðarsáttmálans. Í þeim ásetningi Bretta lýstu þeir yfr því að ástæðan væri ógagnsæi í uppkaupum og úthlutun á jarðnæði sem keypt væri fyrir fjármuni frá Bretlandi¹²¹. Í samningnum var ákvæði um að Bretar kæmu að fjármögnun svartra íbúa landsins við kaup á jörðum af hvítum bændum.

Fyrst eftir sjálfstæði Zimbabwe var stjórnarfyrirkomulagið með svipuðu sniði og gerist í Bretlandi; þingbundið fulltrúalýðræði þar sem forsetisráðherra kom úr röðum þingmanna sem mynduðu meirihluta á þinginu og forseti, sem var þjóðhöfðingi í nánast valdalausu embættið. Árið 1987 var stjórnarskránni breytt með þeim hætti að forsetinn varð að æðsta valdaembætti landsins og var Mugabe kosinn fyrsti forseti landsins eftir þessar stjórnarskrárbreytingar. Á því tímabili, sem þessi ritgerð nær yfir, hefur Zanu PF flokkur Mugabes ávallt verið völd. Mikil gagnrýni hefur verið á Mugabe og Zanu PF fyrir ólýðræðislega stjórnarhætti og ólýðræðislegar breytingar á stjórnarsrká landsins, bæði innanlands og alþjóðlegum vettvangi¹²². Stjórnarskrárbreytingarnar sem átt hafa sér stað frá 1980 hafa nær allar miðað að því að auka völd forsetans á kostnað þingsins og í þeim tilgangi var efri deild þingsins lögð niður. Við hverjar kosningar til þings eða forseta hafa stjórvöld og Mugabe aukið einræði og flokksræði ZANU flokksins upp að því marki að hægt er að tala um að Zimbabwe væri eins flokks ríki.

---

¹¹⁹ Bls. 186, (Smith, 1997)

¹²⁰ (BBC, 2000)

¹²¹ (House of Commons, 2000)

¹²² (BBC, 1999)

Eftir að stríðsátökum í Kongó lauk var fjárhagsleg staða Zimbabwe mjög slæm. Gamlir bandamenn Mugabes sem höfðu barist fyrir uppreisnarsveitir hans í seinna Chimurengastríðinu og aðrir sem höfðu verið sendir til Kongó,- voru orðnir langþreyttir á biðinni eftir að fá sjá ávoxt erfiðis síns. Þeir vildu fá fé og lönd fyrir framlag sitt. Vegna þeirrar afstöðu breskra Verkamannaflokksins sem fór með stjórn Bretlands, að þeir teldu sig ekki bundna af ákvörðunum sem breski íhaldsflokkurinn hafði gert sem forverar þeirra í embætti, - leiddi sú afstaða til þess að skortur varð á ódýru fé til þess að geta fjármagnað kaup svartra á jörðum hvítra bænda. Mugabe

Mynd 11

ákvað því að sefja fylgismenn sína með því að taka jarðir einhliða af hvítum bændum með stjórnvaldsáðgerðum og með því að gefa gömlum fylgismönnum sínum lausan tauminn í að yfirtaka jarðnæði hvítra bænda sjálfir og hrekja þá burt.. Strax árið 2000 voru miklar áhyggjur af þessari þróun og hótunum Mugabes um að hrekja hvíta af löndum sínum og úr landi¹²³. Ráðamenn í Suður - Afríku höfðu áhyggjur af því að Zimbabwe sem var nærst stærsta hagkerfi sunnanverðrar Afríku myndi kollsteypast og geti dregið suður - afrískra hagkerfið með sér í niðursveiflu. Árið 2001 tæmdist allur gjaldeyrisvarasjóður landsins og alþjóðleg samtök eins og Alþjóðabankinn og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn skáru á allar lánveitingar til Zimbabwe vegna stefnu stjórnvalda um eignarnám á jörðum hvítra bænda¹²⁴. Ári seinna er Zimbabwe sett út í kuldann og meinað þátttöku í Breska Samveldinu. Zimbabwe var þá í þeirri hætt að hungursneyð skelli á vegna minnkandi landbúnaðarframleiðslu. Stjórnvöld í Zimbabwe ákveða síðan að segja sig úr Breska Samveldinu. Í kjölfar versnandi efnahags og stefnu stjórnvalda að prenta peninga til þess að borga fylgismönnum og vígasveitum stjórnvalda laun, fer verðbólga af stað. Opinberar tölur um verðbólguna sem fylgdi í kjölfarið hljóðuðu upp á 231 milljón prósent verðbólgu¹²⁵. Mynd 13 hérra að ofan er frá 2008 og sýnir mann í verslunarleiðangri. Árið 2008 var hægt að skipta 10 breskum pundum fyrir 1.595.293 Zimbabwedollara¹²⁶. Stofnun á vegum Sameinuðu þjóðanna taldi að einungis 6% þjóðarinnar væri með vinnu og allt að 7 milljónir manna þyrftu á neyðarmatvælaðstoð að halda ef koma ætti í veg fyrir hungursneyð í landinu. Ekki hefur verið hægt að setja viðskiptabann á

¹²³ (BBC, 2000)

¹²⁴ (BBC, 2009)

¹²⁵ (The Sydney Morning Herald, 2009)

¹²⁶ (Cool, 2008)

Zimbabwe vegna andstöðu Rússlands og Kína sem hafa beitt neitunarvaldi sínu gegn öllum hugmyndum um viðskipta- og vopnasölubann á Zimbabwe¹²⁷.

---

¹²⁷ (Lynch, 2008)

Niðurstöður

Botswana hefur frá sjálfstæðistöku þess dafnað mjög vel miðað við þær erfiðu aðstæður og miklu fátækt sem ríktu í landinu. Lítill iðnvæðing hafði átt sér stað fyrir iðnvæðingu og má rekja það til að fjöldi hvítra íbúa í landinu var mjög fámennur. Hefur það verið byrði fyrir Botswana að hafa ekki aðgang að vel menntuðum starfskröftum eins og hin ríkin hafa og höfðu, sem fólst í hvíta minnihlutnum. Efnahagslega hefur Botswana verið stýrt með mjög íhaldsönum hætti sem felst í því að draga úr framkvæmdum á vegum ríkissins og safna í sjóði í góðæri. Þegar kreppir að hefur ríkið framkvæmdir og eyðir þeim fjármunum sem liggja oft í digrum gjaldeyrissjóðum. Lýðræðislega hefur Botswana náð að sameina með undraverðum hætti hinar gömlu hefðir Afríku um beina aðkomu íbúanna að ákvörðunum höfðingjans og svo hið vestræna fulltrúalýðræði.

Namibía á sér mjög stutta sögu sem sjálfstætt ríki. Landið er að fara í gegnum sína fyrstu alvöru efnahaglegu þrengingar núna í dag undir stjórн svarta meirihlutans í landinu. Hvíti minnihlutinn í landinu er ekki stór en hann er nógu fjölmennur til þess að landið geti notið menntunar og iðnþekkingar hans við uppbyggingu ríkisins. Fjölgun Kínverja í Namibíu frá því landið fékk sjálfstæði og samstarf þess við Kína auðveldar mjög aðgengi þess að iðnmenntuðu vinnuafli sem alltaf hefur verið skortur á í Afríku. Efnahagsleg hástökk hafa ekki orðið hástökk í Namibíu líkt og varð í Botswana en þar hefur verið nokkuð stöðugur vöxtur. Þegar kemur að lýðræðinu þá hefur það ekki gengið áfallalaust fyrir sig og deilt er um viljandi og óviljandi kosningarsvindl. Ekki er hægt að áfellast stjórnvöld í Namibíu fyrir mistök við kosningar vegna stuttrar sögu og lítillar reynslu svartra íbúa af þátttöku í kosningum og framkvæmdar þeirra. Mistök við framkvæmd og talningu eru því talin óhjákvæmileg til að byrja með.

Suður-Afríka er iðnvæddasta ríki Afríku sunnan Sahara og er eitt af stærstu efnahagskerfum heimsins. Landið er mjög ríkt af velmenntuðum íbúum og hefur iðnvæðst upp að því marki að tækniþekking sem til staðar er í Suður-Afríku hefur gert landinu kleift að smíða sín eigin kjarnorkuvopn. Hvíti minnihlutinn er gríðarlega fjölmennur þó svo að í þeim hópi virðist skollinn á fólksflótti eftir að aðskilnaðarstefnan var afnuminn. Efnahagsvöxtur landsins hefur verið mjög stöðugur upp á við. Eftir að aðskilnaðarstefnan var afnumin hefur lýðræðið breiðst út til allra íbúa landsins en ekki verið bara meðal þeirra hvítu eins og var áður.

Zimbabwe var ein af vonarstjörnum Afríku sem hefur hrapað. Landið bjó að öllu því sem þurfti til að byggja upp iðnvætt samfélag; fjölmennan, hvítan minnihluta með mikla verk - og tækniþekkingu, gnægð góðmálma í jörðu og mikið ræktarland sem getur brauðfætt þennan hluta Afríku. Ekki er

hægt að segja að lýðræði hafi aukist við það að meirihlutastjórn svartra var komið á árið 1980 heldur þess að stjórn eins þjóðfélagshóps var skipt út fyrir annan. Lýðræði og réttindi íbúanna hefur jafnt og þétt farið minnkað en völd eins stjórnmálflokks og leiðtoga þess verið aukin. Efnahagslega var framtíðin mjög björt fyrir landið þar til stjórnvöld ákváðu að hafa bein afskipti af atvinnugreinum landsins með því að hlutast til um hverjur eigendurnir væru og ættu að vera. Hefur þessi stefna leitt til algjörs hruns samfélagsins og gríðarlegs fólksflótta. Landið stendur í dag mjög illa að vígi vegna flótta hvítra íbúa landsins og allra annara sem hafa einhverja menntun.

Eftir að hafa farið yfir helstu þætti í sögu og þróun efnahagsmála þessara ríkja þá er hægt skoða hvað þau eiga sameiginlegt og hvað skilur þau að. Efnahaglega eru Botswana og Namibía með mjög sambærilegt efnahagskerfi og svipaðar útflutningsgreinar sem eru nánast eingöngu vinnsla og útflutningi góðmálma. Ólíkt Botswana búa stjórnvöld í Namibíu ekki yfir reynslu af því að takast sjálf á við efnahagsveiflur. Botswana hefur farið mjög vel út úr efnahagslegum niðursveiflum hingað til vegna hinnar mjög íhaldssömu stefnu stjórnvalda að safna í sjóði á góðæristímum og eyða þeim síðan í opinberar framkvæmdir þegar kreppir að. Suður - Afríka og Zimbabwe eru einnig miklir útflytjendur góðmálma en Zimbabwe er það ríki þar sem málmnámuvinnsla hefur verið hlutfallslega minnst miðað við frumatvinnugreinar. Namibía og Botswana búa einungis við mjög takmarkaða getu til útflutnings á landbúnaðarvörum vegna skorts á góðu ræktarlandi en Kalaharileyðimörkin liggur um ríkin tvö. Gott ræktarland er að finna í mjög ríkum mæli í Suður - Afríku en mest er það í Zimbabwe sem hefur verið eitt mesta landbúnaðaríkið í þessum hluta álfunnar. Efnahagshorfur þessara ríkja eru að mörgu leyti mjög góðar ef þau halda rétt á spilunum varðandi stjórnarhætti innanlands eins hefur sannast með Zimbabwe. Á meðan hin ríkin 3 upplifðu gríðarlega efnahagslega hagsæld, leiddu aðgerðir zimbabweskra stjórnvalda heima fyrir til algjörs efnahagshruns. Í Namibíu og Suður - Afríku er þrýstingur frá róttækum, svörtum íbúum landanna að fara í hliðstæðar aðgerðir og farið var í Zimbabwe; við upptöku á landi hvítra og endurúthlutun á því til svartra. Þegar litið er til menntunar er framtíð þessara ríkja að mörgu leyti mjög björt ef þeim tekst að halda menntafólkinu heima. Mjög miklu er varið í menntun barna og er lestrar- og skriftarkunnátta í þessum ríkjum mun meiri en í öðrum ríkjum Afríku. Á móti kemur að eyðnismit eru mun algengara í sunnanverðri Afríku heldur en á nokkru öðru svæði í Afríku. Með einum eða öðrum hætti eru Botswana, Namibía og Zimbabwe háð Suður - Afríku vegna hins gríðarlega stóra og þroða efnahagskerfis þar í landi. Botswana gat ekki, þrátt fyrir deilur innanlands sem utan, slitið tengsl sín við stjórnvöld í Suður - Afríku á tímum aðskilnaðarstefnunnar vegna þess að landið var háð viðskiptum við og í gegnum Suður - Afríku. Enn þann dag í dag, þrátt fyrir tilkomu Súesskurðarins, er leiðin fyrir Góðravonarhöfða ein mikilvægasta og fjölfarnasta siglingarleið heims. Höfðaborg er því enn mikilvægasta hafnarborg sunnanverðrar Afríku. Lega Gautengshéraðs í Suður - Afríku með sinn gríðarlega fjölda íbúa og samgöngumannvirkja

til og frá borgunum tveimur innan þess, Pretóriu og Jóhannesarborgar, gerir það að verkum að viðskipti innan þessa heimsluta eiga sér að stærstum hluta þar.

Miðað við það sem gerst hefur og er að gerast, virðist sem bæði Botswana og Namibía geti spjarað sig mjög vel sem sjálfstæði ríki. Sérstaklega hefur Botswana sýnt fram á að það þarf ekki að vera undir verndarvæng eða vera hluti af öðru ríki til þess að byggja upp sitt eigið ríki og auka hag íbúa þess. Þessi ríki eru mjög fámenn og hefðu nánast ekkert um það að segja hvernig þróun innan þeirra yrði ef þau væru sameinuð Suður - Afríku. Zimbabwe er í allt annarri stöðu í dag. Fyrir árið 2000 hefði verið hægt að segja að Zimbabwe þyrfti ekki á sameininggu að halda við Suður - Afríku eða á hjálp að halda þaðan með einhverjum hætti. Innanríkismál í Zimbabwe hafa þróast á þann veg að í dag er ríkið mjög illa statt og þarf á allri þeirri aðstoð og hjálp að halda sem býðst. Menntaði hvíti minnihlutinn hefur verið hrakin úr landinu ásamt fjöldanum öllum af svörtum íbúum þess. Við þessi vandamál bætist svo að tíðni HIV –smita er þar ein sú hæsta í heiminum og vegna skorts á matvælum, hreinu drykkjarvatni og lyfjum. Því hefur ónæmiskerfi margra íbúa versnað sem hefur leitt til þess að HIV-smitið þróast yfir í alnæmissjúkdóminn. Efnahagurinn er algjörlega hrúnin og landið er komið í pólitíska einangrun á alþjóðavettvangi. Stór hluti íbúanna hefur flúið til Suður-Afríku í leit að vinnu og betra lífi sem gerir vandamál Zimbabwe að beinu vandamáli í Suður - Afríku. Að byggja upp innviði og atvinnulíf Zimbabwes ásamt því að koma á fót á nýrri. almennri heilsugæslu er gríðarlega stórt verkefni. Vandamálin eru það stór í sniðum og það alvarleg að önnur ríki í þessum heimshluta og þá sérstaklega Suður - Afríka, geta ekki komið sér hjá því að vinna að lausn mála og uppbyggingu Zimbabwe, með einum eða öðrum hætti, beint og óbeint. Saga þessar ríkja er of sammtvinnuð og nálægð oft mikil til þess að Suður - Afríka geti litið framhjá því eða komist hjá því að gera eitthvað í málunum.

Ekki virðist vera nein tenging á fjölda hvítra íbúa í þessum löndum hlutfallslega eða á annan hátt við efnahagslegan uppgang. Landflótti hvítra til annarra ríkja í leit að betra lífsviðurværi hefur hins vegar haft áhrif á þessi ríki.. Svo virðist sem mikil verðmæti felist í að halda hvítum íbúum landanna í þeim vegna menntunar þeirra. Í álfu þar sem menntun er að jafnaði ekki mjög mikil í samanburði við aðra heimshluta, þá skiptir hver einstaklingur máli sem hefur menntað sig bóklegu eða verklegu námi.

Lýðræðislega þá búa öll ríkin við það að einn flokkur, oftast sá flokkur sem var stærstur í frelsisbaráttu landsins, drottni yfir stjórnálum landsins með yfirgnæfandi meirihluta. Í mörgum tilfellum hafa þessir flokkar nægjanlegan þingstyrk til þess að koma á stjórnarskrárbreytingum einir og óstuddir. Til langs tíma litið er það líklegt að yfirburðarstaða slíks flokks leiði til þess að hann breyti lögum á þann hátt að allir aðrir flokkar séu bannaðir og að landið verði að einsflokkss ríki. Zimbabwe var þar lengst komið en ekki er hægt að fullyrða það vegna þeirrar þróunar sem átt hefur sér stað á

stjórnmálasviðinu á undanförnum tveimur árum. ANC í Suður-Afríku er sá flokkur sem næst stendur ZANU flokki Mugabes í Zimbabwe. Ólíkt því sem gerst hefur í Zimbabwe hefur uppreisnar- og andspyrnuleiðtogi í ANC stigið til hliðar og hleypt öðrum að. Formannsskipti í ANC hafa farið mjög friðsamlega fram sem gefur von um að lýðræðið sé grundvallarstólpinn í hugum félagsmanna ANC.

Lokaorð

Staða þessara ríkja sem fjallað hefur verið um hér að ofan er mjög sérstæð. Suður - Afríka er langstærsta efnahagskerfi Afríku og er eitt af stærstu efnahagskerfum heimsins. Hin þrjú ríkin eru öll háð Suður - Afríku á einn eða annan hátt og eru í þeim samanburði mjög lítil. Sameining Namibiu og Botswana við Suður - Afríku hefði mjög lítil efnahagleg áhrif á Suður - Afríku. Til þess eru ríkin einfaldlega of fámenn. Hins vegar myndi sameining við Zimbabwe breyta hinu pólitíkska landslagi í Suður - Afríku. 12 milljónir nýrra íbúa og þar af flestra af öðrum ættflokkum heldur en þeirra sem eru fyrir í Suður - Afríku hefði mikil áhrif á stjórnmálaþróunog flokka í hinu sameinaða ríki. Ekki er víst að ANC flokkurinn gæti sameinað meirihluta svartra íbúa í Zimbabwe á bak við sig. Þó er líklegra en ekki að Matabelemenn sem eru af ættflokk Zúlúa gengju til liðs við ANC í einhverjum mæli. Sameining þessara fjögurra ríkja í eitt myndi hins vegar breyta gríðarlega stöðunni í þessum heimshluta.. Nú þegar er Suður - Afríka lang öflugasta og áhrifamesta ríki heimsálfunnar. Sameinað ríki sem við skulum kalla Bandaríki Suður - Afríku eins Rhodes sá það fyrir sér, myndi drottna að miklu leyti yfir álfunni. Öll kolaframleiðsa Afríku á sér stað í þessum fjórum ríkjum og aðrir hernaðarlega mikilvægir málmar yrðu næstum því undir einokunarstöðu þessa ríkis. Ríkið myndi ráða yfir demanta- og gullframleiðslu á alþjóðlegum mörkuðum. Með tilkomu slíks ríkis sem væri að miklum hluta mjög iðnvætt og ætti betur menntaða íbúa heldur en nágrannaríki þeirra í norðri breyta stöðu annarra ríkja á borð við Angóla, Zambíu, Malawí og Mosambíque. Staða Tanzaníu og Kongó yrði einnig nokkuð breytt með tilkomu Bandaríkja Suður - Afríku. Þessi fjögur fyrstnefndu ríkin yrðu mun háðari BSA¹²⁸ heldur en Botswana, Namibía og Zimbabwe eru háð Suður - Afríku í dag. Stærð BSA væri það mikil að það væri hægt að tala um efnahagslega einokun þess á þessum hluta Afríku. Það yrði illmögulegt fyrir stjórnmálamenn annarra ríkja að fara beint gegn vilja BSA. Það sem meira máli skiptir fyrir íbúa þessara ríkja er að það yrði mjög erfitt fyrir vesurlöndin að hunsa vilja stjórnvalda í BSA. Áhrif Afríku myndi að öllum líkindum aukast á alþjóðlegum vettvangi með tilkomu Bandaríkja Suður - Afríku. Telja má að ef myndun slíks ríkist tækist vel upp þá væri líkur fyrir því að önnur ríki í Afríku sunnan miðbaugs myndu vilja ganga í slíkt ríkjasamband. Zambíu og Malawí koma fyrst upp í hugann vegna sögulerar tengingar þeirra við Suður - Afríku og sérstaklega við Zimbabwe sem þau voru áður í ríkjasambandi við undir minnihlutastjórn hvítra.

---

¹²⁸ Bandaríkjam Suður Afríku

Heimildarskrá

- Akers, M. (1973). *Encyclopaedia Rhodesia*. Salisbury: The Collage Press.
- Arnold, G. (2005). *Africa a Modern History*. London: Atlantic books.
- Ayittey, G. B. (2005). *Africa Unchained The Blueprint for Africa's Future*. New York: Palgrave Macmillan.
- BBC. (19. nóvember 1999). *BBC News*. Sótt 13. janúar 2010 frá Africa:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/528137.stm>
- BBC. (25. júlí 2000). *BBC News*. Sótt 13. janúar 2010 frá Africa:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/611898.stm>
- BBC. (8. apríl 2000). *BBC News*. Sótt 14. janúar 2010 frá Africa:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/706197.stm>
- BBC. (16. apríl 2002). *BBC News*. Sótt 10. janúar 2010 frá Africa:
http://news.bbc.co.uk/2/hi/talking_point/1924251.stm
- BBC. (5. nóvember 2003). *BBC News*. Sótt 10. janúar 2010 frá Africa:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3242829.stm>
- BBC. (15. október 2009). *BBC News*. Sótt 14. janúar 2010 frá Africa / Zimbabwe profile:
http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1831470.stm
- Chamberlain, M. (1999). *The Scramble for Africa Second Edition*. New York: Pearson Education Limited.
- CHASS. (2008). *Penn World Table 6.2*. Sótt 9. desember 2009 frá
<http://datacentre2.chass.utoronto.ca/pwt/alphacountries.html>
- CIA. (8. janúar 2010). *CIA*. Sótt 12. janúar 2010 frá CIA World Factbook:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- CIA. (6. janúar 2010). *CIA*. Sótt 11. janúar 2010 frá World Factbook - HIV/AIDS:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2155rank.html?countryName=Namibia&countryCode=wa&regionCode=af&rank=5#wa>
- Cool, A. (6. desember 2008). *Annoyingly Cool*. Sótt 14. janúar 2010 frá
<http://www.google.is/imgres?imgurl=http://annoyinglycool.files.wordpress.com/2008/12/zimbabwe-cash-inflation1.jpg&imgrefurl=http://annoyinglycool.wordpress.com/2008/12/06/if-youre-ever-feelin-broke/&h=628&w=468&sz=62&tbnid=mTMxKbjRZ3R2vM:&tbnh=137&tbnw=10>
- Dugdale-Pointon, T. (9. september 2002). *History of War*. Sótt 10. janúar 2010 frá Namibia 1966-1990: http://www.historyofwar.org/articles/wars_namibia.html

- Exploration and Mining Industry News. (16. febrúar 2007). *Mining Top News*. Sótt 10. janúar 2010 frá <http://www.miningtopnews.com/de-beers-planning-big-offshore-diamond-mining-programme-in-south-africa.html>
- Eyes on Africa, Ltd. (2010). *Eyes on Africa*. Sótt 9. desember 2009 frá Botswana: <http://www.eyesonafrica.net/african-safari-botswana/botswana-info.htm>
- Fuller, S. T. (1910). *The Right honourable Cecil John Rhodes*. London: Longmans, Green and Co.
- Google. (2009). *Google*. Sótt 10. desember 2009 frá Google Earth: <http://maps.google.com/>
- Hallett, R. (1974). *Africa Since 1875, a modern History*. Ann Arbor: University of Michigan Press .
- Hartnack, M. (24. ágúst 2005). *Irish Examiner*. Sótt 13. janúar 2010 frá <http://archives.tcm.ie/irishtimes/2005/08/24/story662306828.asp>
- Hengari, A. T. (20. nóvember 2009). *All Africa*. Sótt 11. janúar 2010 frá Namibia: <http://allafrica.com/stories/200911210004.html>
- HighBeam Research, LLC. (2005). *Infoplease*. Sótt 10. janúar 2010 frá Namibia: History, Geography, Government and Culture: <http://www.infoplease.com/ipa/A0107812.html?pageno=3>
- House of Commons. (19. júní 2000). *www.parliament.uk*. Sótt 13. janúar 2010 frá House of Commons: <http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/cm199900/cmhsrd/vo000619/text/00619w06.htm>
- Hughes, J. (1961). *The new face of Africa, south of Sahara*. London: Longmans, Green and Co.
- International Marketing Council of South Africa. (9. júlí 2009). *SouthAfrica info*. Sótt 1. desember 2009 frá http://www.southafrica.info/ess_info/sa_glance/demographics/census-main.htm
- Lewis, S. R. (1990). *The Economics of Apartheid*. New York: Council of Foreign Relation, Inc. .
- Lynch, C. (12. júlí 2008). *Washingtonpost*. Sótt 15. janúar 2010 frá Africa: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/07/11/AR2008071102953.html>
- MBendi Information Services (Pty) Ltd. (17. janúar 2010). *Mbendi*. Sótt 10. janúar 2010 frá Gold minign in South Africa: <http://www.mbdini.com/indy/ming/gold/af/sa/p0005.htm>
- NationMaster.com 2003-2010. (1998-2000). *Nation Master*. Sótt 10. janúar 2010 frá Murder (per capita): http://www.nationmaster.com/graph/cri_mur_percap-crime-murders-per-capita
- Office of The Prime Minister. (2009). *Government of Namibia Network*. Sótt 12. janúar 2010 frá Republic of Namibia: <http://www.grnnet.gov.na/>
- Power, S. (desember 2003). *The Atlantic*. Sótt 12. janúar 2010 frá <http://www.theatlantic.com/doc/200312/power>
- Queen's University. (21. nóvember 2006). *Southern African Migration Project*. Sótt 8. janúar 2010 frá Namibia:

http://www.queensu.ca/samp/migrationnews/article.php?Mig_News_ID=4107&Mig_News_Issue=23&Mig_News_Cat=7

Schraeder, P. J. (2000). *African Politics and Society*. Boston: Bedford/ST Martini's.

Sigurðardóttir, Þ., & Einarsdóttir, J. (2007). *Afríka Sunnan Sahara í Brennidepli*. Reykjavík: Háskólaútgáfan og Afríka 20:20.

Smith, I. D. (1997). *The Great Betrayal, The Memoirs of Ian Douglas Smith*. London: Blake Publishing Ltd.

Standford University. (17. september 2009). *Standford Computer Science*. Sótt 15. janúar 2010 frá The History of Apartheid in South Africa: <http://www-cs-students.stanford.edu/~cale/cs201/apartheid.hist.html>

Stuijt, A. (22. febrúar 2009). *Digital Journal*. Sótt 15. janúar 2010 frá Politics: <http://www.digitaljournal.com/article/267776>

The Sydney Morning Herald. (30. janúar 2009). *Sidney Morning Herald*. Sótt 14. janúar 2010 frá <http://www.smh.com.au/news/world/23100000-inflation-zim-dollar-dumped/2009/01/30/1232818687057.html>

UNESCO. (2000). *UNESCO*. Sótt 12. janúar 2010 frá UNESCO Institute for Statistic: http://www.uis.unesco.org/en/stats/statistics/ed/map_illit_monde2000.jpg

UNICEF. (24. febrúar 2004). *UNICEF*. Sótt 18. desember 2009 frá Botswana Statistic: <http://www.unicef.org/infobycountry/>

Weidlich, B. (18. nóvember 2009). *All Africa*. Sótt 11. janúar 2010 frá Namibia: <http://allafrica.com/stories/200911180311.html>

Zac, & Sera. (9. nóvember 2009). *Serasphere Travel Photos and Stories*. Sótt 13. janúar 2010 frá <http://www.serasphere.net/Pics/EuropeansOnly.JPG>

Fylgiskjöl

Fylgiskjal nr.1

Penn World Tables 6,2

Real Gross Domestic Product per Capita (Current Prices) (I\$ in Current
Prices)

Year	Botswana	Namibia	South Africa	Zimbabwe
1950	n/a	n/a	\$ 684,47	n/a
1951	n/a	n/a	\$ 722,20	n/a
1952	n/a	n/a	\$ 716,72	n/a
1953	n/a	n/a	\$ 773,46	n/a
1954	n/a	n/a	\$ 797,33	\$ 385,51
1955	n/a	n/a	\$ 811,53	\$ 388,97
1956	n/a	n/a	\$ 859,11	\$ 419,96
1957	n/a	n/a	\$ 907,83	\$ 468,83
1958	n/a	n/a	\$ 913,19	\$ 467,77
1959	n/a	n/a	\$ 955,10	\$ 521,25
1960	n/a	n/a	\$ 985,69	\$ 544,91
1961	n/a	n/a	\$ 1.049,13	\$ 563,88
1962	n/a	n/a	\$ 1.104,49	\$ 551,05
1963	n/a	n/a	\$ 1.104,97	\$ 550,82
1964	n/a	n/a	\$ 1.131,14	\$ 533,39
1965	n/a	n/a	\$ 1.183,82	\$ 568,88
1966	n/a	n/a	\$ 1.263,56	\$ 537,06
1967	n/a	n/a	\$ 1.336,75	\$ 538,20
1968	n/a	n/a	\$ 1.460,33	\$ 489,46
1969	n/a	n/a	\$ 1.562,16	\$ 648,18
1970	\$ 304,35	\$ 1.367,81	\$ 1.675,67	\$ 797,83
1971	\$ 383,54	\$ 1.383,77	\$ 1.813,13	\$ 880,82
1972	\$ 449,48	\$ 1.410,85	\$ 1.970,03	\$ 997,40
1973	\$ 525,58	\$ 1.453,96	\$ 2.200,72	\$ 1.064,69
1974	\$ 634,25	\$ 1.621,98	\$ 2.468,02	\$ 1.234,08
1975	\$ 762,67	\$ 1.846,21	\$ 2.719,94	\$ 1.278,02
1976	\$ 777,42	\$ 1.914,41	\$ 2.848,02	\$ 1.327,55
1977	\$ 812,07	\$ 2.196,47	\$ 3.139,83	\$ 1.217,85
1978	\$ 1.029,25	\$ 2.331,42	\$ 3.362,44	\$ 1.361,68
1979	\$ 1.304,38	\$ 2.500,73	\$ 3.802,25	\$ 1.542,36
1980	\$ 1.407,33	\$ 3.261,47	\$ 4.508,74	\$ 1.702,65
1981	\$ 1.366,78	\$ 3.212,87	\$ 4.642,09	\$ 2.091,93
1982	\$ 1.347,00	\$ 3.352,39	\$ 4.821,33	\$ 2.152,03
1983	\$ 1.529,54	\$ 3.281,14	\$ 5.167,94	\$ 2.394,32
1984	\$ 1.977,04	\$ 3.338,10	\$ 5.366,43	\$ 2.089,26
1985	\$ 2.200,42	\$ 3.769,12	\$ 5.572,70	\$ 2.130,29
1986	\$ 2.671,06	\$ 3.728,60	\$ 5.559,39	\$ 2.117,40
1987	\$ 2.818,67	\$ 4.133,47	\$ 5.741,00	\$ 2.050,62

1988	\$ 3.881,91	\$ 4.273,55	\$ 5.961,35	\$ 2.313,30
1989	\$ 4.197,49	\$ 4.206,23	\$ 6.223,65	\$ 2.685,36
1990	\$ 4.496,10	\$ 3.751,82	\$ 6.539,89	\$ 2.836,04
1991	\$ 4.727,95	\$ 3.853,68	\$ 6.541,59	\$ 3.233,13
1992	\$ 4.858,44	\$ 3.974,12	\$ 6.406,71	\$ 2.701,25
1993	\$ 4.697,21	\$ 4.122,67	\$ 6.557,30	\$ 2.706,46
1994	\$ 5.076,06	\$ 4.456,90	\$ 6.773,86	\$ 2.845,01
1995	\$ 5.121,28	\$ 4.414,47	\$ 6.927,10	\$ 2.630,00
1996	\$ 5.379,88	\$ 4.679,40	\$ 7.304,57	\$ 2.866,77
1997	\$ 6.026,43	\$ 4.752,58	\$ 7.488,72	\$ 2.928,03
1998	\$ 6.188,63	\$ 4.856,02	\$ 7.511,72	\$ 2.951,46
1999	\$ 6.147,78	\$ 4.891,37	\$ 7.755,90	\$ 3.110,54
2000	\$ 7.256,45	\$ 5.268,55	\$ 8.226,06	\$ 3.255,93
2001	\$ 7.954,62	\$ 5.105,37	\$ 8.707,44	\$ 3.053,90
2002	\$ 8.003,85	\$ 4.918,51	\$ 9.179,98	\$ 2.696,99
2003	\$ 8.530,18	\$ 5.144,19	\$ 9.629,90	\$ 2.543,08
2004	\$ 9.355,27	n/a	\$ 10.078,08	n/a

<http://datacentre2.chass.utoronto.ca/cgi-bin/pwt62/retrievePWT62.cgi>

Copyright © 2001-2009 CHASS, All rights reserved,

Fylgiskjal nr. 2

Penn World Tables 6,2

Population

Year	Botswana	Namibia	South Africa	Zimbabwe
1950	430.413	463.729	13.595.840	2.853.151
1951	436.320	474.595	13.926.314	2.950.941
1952	442.308	485.831	14.264.935	3.080.907
1953	448.377	497.453	14.623.631	3.190.967
1954	454.640	509.470	14.991.553	3.307.273
1955	461.100	521.903	15.368.551	3.409.017
1956	467.765	534.767	15.755.233	3.529.739
1957	474.639	548.080	16.151.549	3.646.340
1958	481.731	561.854	16.558.044	3.764.157
1959	489.080	576.077	16.974.984	3.886.947
1960	496.695	590.731	17.416.653	4.010.933
1961	504.585	605.831	17.869.991	4.140.117
1962	512.764	621.392	18.356.657	4.277.736
1963	521.237	637.428	18.856.708	4.412.423
1964	529.966	653.950	19.370.514	4.537.263
1965	538.100	670.981	19.898.242	4.685.272
1966	545.965	688.539	20.440.487	4.835.691
1967	553.541	706.640	20.997.321	4.995.432
1968	561.941	725.304	21.569.468	5.171.817
1969	571.874	744.618	22.157.355	5.352.802
1970	583.999	764.683	22.739.921	5.514.536
1971	599.647	786.160	23.338.080	5.684.187
1972	620.401	808.422	23.935.810	5.861.135
1973	645.258	830.584	24.549.294	6.001.949
1974	675.192	853.561	25.178.954	6.172.535
1975	709.381	878.576	25.815.144	6.341.797
1976	747.578	904.881	26.467.896	6.496.418
1977	789.455	922.554	27.129.932	6.642.107
1978	832.055	934.586	27.809.087	6.767.223
1979	874.371	954.702	28.505.816	6.887.132
1980	914.310	974.771	29.251.588	7.169.968
1981	950.402	988.265	30.017.808	7.429.223
1982	986.036	1.010.696	30.829.351	7.636.524
1983	1.023.428	1.044.579	31.664.120	7.929.628
1984	1.062.510	1.079.732	32.522.803	8.242.694
1985	1.103.084	1.115.636	33.406.107	8.562.396
1986	1.145.208	1.154.333	34.155.879	8.878.552
1987	1.188.940	1.195.905	34.893.687	9.217.183

1988	1.232.460	1.255.888	35.639.597	9.558.310
1989	1.273.364	1.338.777	36.405.966	9.865.076
1990	1.312.455	1.409.069	37.191.456	10.154.053
1991	1.349.485	1.450.275	37.923.698	10.439.263
1992	1.384.216	1.490.730	38.656.281	10.729.350
1993	1.418.076	1.532.181	39.270.643	10.997.471
1994	1.450.560	1.574.540	39.762.152	11.126.648
1995	1.481.033	1.617.727	40.255.599	11.233.134
1996	1.508.889	1.661.186	40.722.717	11.436.092
1997	1.533.462	1.704.223	41.194.236	11.642.940
1998	1.553.853	1.746.431	41.658.077	11.839.499
1999	1.569.012	1.787.314	42.047.627	12.021.934
2000	1.577.739	1.826.279	42.351.345	12.185.932
2001	1.580.805	1.862.916	42.572.867	12.332.388
2002	1.579.436	1.896.845	42.715.936	12.463.115
2003	1.573.267	1.927.447	42.768.678	12.576.742
2004	1.571.041	1.950.047	43.031.400	12.648.273

<http://datacentre2.chass.utoronto.ca/cgi-bin/pwt62/retrievePWT62.cgi>

Copyright © 2001-2009 CHASS, All rights reserved,

Fylgiskjal nr. 3

The economics of apartheid - Eftir Stephen R. Lewis -

http://books.google.is/books?id=BDSqHsg5RsQC&pg=PA36&lpg=PA36&dq=South+African+Statistics+1982&source=bl&ots=YUkpZXeOJB&sig=Nc4a3sP_EhKRC6qAyEeVkJC

http://www.southafrica.info/ess_info/sa_glance/demographics/census

Year	South Africa	hvítir	litaðir	Indversk/asía
1911	5.970.000	1.280.000	520.000	150.000
1912				
1913				
1914				
1915				
1916				
1917				
1918				
1919				
1920				
1921	6.920.000	1.520.000	540.000	160.000
1922				
1923				
1924				
1925				
1926				
1927				
1928				
1929				
1930				
1931				
1932				
1933				
1934				
1935				
1936	9.590.000	2.000.000	770.000	220.000
1937				
1938				
1939				
1940				
1941				
1942				
1943				
1944				
1945				

1946	11.410.000	2.370.000	930.000	280.000
1947				
1948				
1949				
1950	13.595.840			
1951	13.926.314	2.640.000	1.100.000	370.000
1952	14.264.935			
1953	14.623.631			
1954	14.991.553			
1955	15.368.551			
1956	15.755.233			
1957	16.151.549			
1958	16.558.044			
1959	16.974.984			
1960	17.416.653	3.090.000	1.510.000	480.000
1961	17.869.991			
1962	18.356.657			
1963	18.856.708			
1964	19.370.514			
1965	19.898.242			
1966	20.440.487			
1967	20.997.321			
1968	21.569.468			
1969	22.157.355			
1970	22.739.921	3.770.000	2.050.000	630.000
1971	23.338.080			
1972	23.935.810			
1973	24.549.294			
1974	25.178.954			
1975	25.815.144			
1976	26.467.896			
1977	27.129.932			
1978	27.809.087			
1979	28.505.816			
1980	29.251.588	4.530.000	2.610.000	820.000
1981	30.017.808			
1982	30.829.351			
1983	31.664.120			
1984	32.522.803			
1985	33.406.107	4.830.000	2.860.000	900.000
1986	34.155.879			
1987	34.893.687			
1988	35.639.597			
1989	36.405.966			

1990	37.191.456			
1991	37.923.698			
1992	38.656.281			
1993	39.270.643			
1994	39.762.152			
1995	40.255.599			
1996	40.722.717	4.438.776	3.624.322	1.058.791
1997	41.194.236			
1998	41.658.077	4.457.414	3.665.911	1.083.110
1999	42.047.627	4.415.001	3.700.191	1.051.191
2000	42.351.345			
2001	42.572.867	4.086.995	3.788.985	1.064.322
2002	42.715.936			
2003	42.768.678	3.891.950	3.806.412	1.069.217
2004	43.031.400	4.087.983	3.786.763	1.032.754

